

ZPRÁVA O CHIRURGII MĚSTA N.

Oldřich Daněk

Zpráva o chirurgii města N.

Divadelní fuga

Oldřich Daněk

Znění tohoto textu vychází z díla [Válka vypukne po přestávce; Věvodkyně valdštejnských vojsk; Zpráva o chirurgii města N.](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Panorama v Praze v roce 1987.

Podle [předlohy](#) z fondu [Moravské zemské knihovny v Brně](#).

§

Text díla (Oldřich Daněk: Zpráva o chirurgii města N.), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uvedte původ-Nevyužívejte komerčně-Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní](#).

Verze 1.0 z 3. 7. 2026.

OBSAH

OSOBY	5
1.....	6
2	56

OSOBY

PROFESOR

DOCENT

CHIRURG

ASISTENT

VRCHNÍ SESTRA

SESTRA

LÉKAŘKA

ŘEDITELKA

PACIENTKA

MANŽEL PACIENTKY

SEKRETÁŘKA

ADEPTKA

SANITÁŘ

PACIENT

1

Na scéně by toho mělo být dost – a tak se to tam jistě vejde jenom ve zkratce. Bílý stoleček s bílými židlemi na sesterně, mnohoploškové oko svítidla na operačním sále, psací stůl sekretářčin – a pohodlí křesel profesorské pracovny –, ale taky kus chodby a skla a modrobílého proužku – a snad nakonec není třeba z toho všeho vůbec nic, pokud ono nic složí aspoň úlomky, tříšť úlomků jednoho chirurgického oddělení jedné fakultní nemocnice. Žádná Lomonosovova univerzita ani Cambridge. Ale taky stavba nepochází z časů Marie Terezie, nejspíš tu chirurgům něco nedávno přistavěli. Nejsou tam náhodou skleněné lítací dveře? To se ví, že by rušily – ale někdy by mohly zas krásně lítat. Zkrátka – poněkud vypouklé zrcadlo jednoho dne na jedné chirurgii. Možná dokonce tak vypouklé, že by pod mnohaokým svítidlem mohl místo operačního stolu stát bílý klavír. Ale to přece není moje věc. Klavír není nezbytný, nezbytná je matnice před zářivkami, na níž jsou upevněny rentgenogramy plic.

PACIENTKA: To jsou jeho plíce?

PROFESOR: Ne.

Zní cinkot nástrojů, tiché povely operačního sálu, hudba téhle inscenace. Uslыšíme ji častěji. Vždycky nám chvilku potrvá, než vlastně rozeznáme, oč běží. Ale možná zní jenom vzdálený klavír.

PACIENTKA (zabořená v klubovce u PROFESORA): Prý je to skoro chlapec, říkali.

PROFESOR (*zhasne pod snímky*): Neměli vám to říkat, neměla jste ho znát.

PACIENTKA: Máte iluze, pane profesore, pacienti se dovědí vždycky všechno. – Kdy se mu to stalo?

PROFESOR: Včera večer.

PACIENTKA: A teď už svítá. To vás zburcovali?

PROFESOR: Jsem zvyklý. Zburcovat museli moc lidí. Odběr ledviny není tak obvyklý.

PACIENTKA (*se usmívá*): Zatímco transplantace už je běžná?

PROFESOR: Skoro běžná. – Vás taky zburcovali.

PACIENTKA: Náhodou jsem byla zrovna naproti na dialýze. Krev bych měla vyčištěnou. Ještě tak myšlenky. – Kolik už jste dělal transplantací?

PROFESOR: Sekretářka by to věděla přesně.

PACIENTKA: Byla by započtena i ta tehdejší moje?

PROFESOR: Ne. To by nebyla. Byl to jenom pokus o transplantaci.

PACIENTKA: Já vím. – Co když vám z Prahy z IKEMu tu ledvinu pro mě nepovolí? Když ji pošlou někam... někam do Maďarska nebo...

PROFESOR: Jedna vždycky zůstává. Tak se to dělá.

PACIENTKA: Co když bude pro ni jiný příjemce tady? Já vás otravuju, co? A před těžkou operací.

PROFESOR: Jste... moc statečná žena. Víte, chirurgům musí být jedno, koho zrovna operují. Ale statečné lidi operují o moc radši. Víte proč?

PACIENTKA: Nejsem chirurg.

PROFESOR: Protože stateční víc vydrží. Se statečným pacientem jsem já lepší chirurg.

PACIENTKA: Nejvíc vydrželi ti psi nebo ty opice, co jste to na nich zkoušeli.

PROFESOR: To ne. Člověk vydrží nejvíc. Statečný člověk vůbec nejvíc. Už byste měla jít.

PACIENTKA: Už jdu.

PROFESOR: Zavolám sestru.

PACIENTKA: Ne, opravdu ne. Už se tu vyznám. Jdu rovnou na rentgen – a půjdu, jako chodí děti. Jenom po bílých dlaždičkách, nešlápnout na spáru. Vyhnu se všem mikrobům a každé bakterii řeknu: Promiňte, teď nemám čas. (*Už na odchodu se zastaví.*) On ještě žije?

PROFESOR: Už se to nedá nazvat životem.

PACIENTKA: Je sám?

PROFESOR: Bude u něj doktorka Šímová.

PACIENTKA: Jeho ledvina to ještě zkusí se mnou.

PROFESOR: Všichni to nějak zkusíme, paní Frajhanzlová.

PACIENTKA pokývne, usměje se, odchází.

(Vytočí vnitřní číslo na telefonu.) Moniko, jde k vám paní Frajhanzlová, jděte jí naproti. Ale jenom jako náhodou ji potkejte, ne že jsem vám volal. (Položí telefon, odvrátí se.)

A mělo by se měnit světlo, jen maloučko, sotva znatelně. Přichází CHIRURG – ale někde na opačné straně jeviště se objevila i ADEPTKA. Říká – spíš zamyšleně a bez akcentů – ale přece jenom jasně a přehledně, vždyť té přehlednosti bude moc třeba, než pochopíme, jaká je vlastně její úloha.

ADEPTKA: Přísahám u lékaře Apollóna, u Asklépia, u Hygie, u Panakeiy a u všech bohů a bohyň, berouc je za svědky, že přesně vykonám dle síly a vědění tuto svou přísahu a tento svůj zápis...

CHIRURG: Je vám něco, pane profesore?

PROFESOR: Ne. Proč? – Co v noci?

CHIRURG: Právě si jdu postěžovat. Doufal jsem, že tu poslední noc budu skládat lebky z tříštiček, přebíhat od tracheostomie k extrakci nože z osrdečníku. Nic takového. Absolutně nudný špitál, vhodné pro neschopné lékaře. Dokonce jsem si i zdřímnul.

PROFESOR: O té ledvině víte?

CHIRURG: Vím.

PROFESOR: Takže nám pomůžete.

CHIRURG (*přikývne*): Třeba mě drama teprve čeká. Konec se odkládá na šestnáct nula nula. Myslel jsem si, že se budu loučit rád, ale abych pravdu řek...

PROFESOR: Už jste se byl v té Křeslavi podívat?

CHIRURG: Vlasta tam byla. Všichni říkají – malá roztomilá nemocnice – tak co bych jim nevěřil?

PROFESOR: Musím s vámi mluvit. Až po té ledvině.

CHIRURG: To víte, že bych se přišel rozloučit.

PROFESOR: Hm. Ještě si zdřímněte, jestli to půjde. (*Odejde.*)

ADEPTKA: Že ctíti budu svého učitele lékařského umění nejinak než své rodiče, že s ním společně užítí chci svých statků a že mu přispěji podporou, kdykoli to bude zapotřebí.

CHIRURG zůstává na jevišti, následující tříšť je spíš představa než realita. Postavy se míjejí a jaksi prolínají. Teprv teď asi pochopíme, že prostor jeviště je pomyslný, že lidé tam existují vedle sebe, aniž by se vnímali, snad jsou mezi nimi zdi, snad patra, někdy snad jenom neschopnost přiblížit se sobě navzájem.

SESTRA: Paní doktorko, hledá vás pan profesor.

LÉKAŘKA: Právě před ním utíkám. Neviděla jste mě, nepotkala, nic o mně nevíte.

VRCHNÍ SESTRA: To ať jdou z kuchyně vyložit pacientům sami. Ať tam na to nalepí nápis TOHLE JE KAKAO, jinak to nikdo nepozná!

ASISTENT: Pane profesore, bude normálně konzilium, když je ta ledvina?

PROFESOR: Ledvina ještě pořád není. I kdyby byla, bude samozřejmě konzilium bez nás. Neviděli jste doktorku Šímovou?

DOCENT: Ví se už něco o té ledvině? Pro koho bude?

ŘEDITELKA: To se ptáte mě? Pane docente, já jsem tady ředitelka, takže se všechno dovím až poslední. Úplně poslední!

DOCENT: Já myslel, jestli se Praha neozvala vám.

ŘEDITELKA: Když, tak profesorovi. Podle mě se Praha neozve už nikdy.

SEKRETÁŘKA: Jestli se bude transplantovat, je z toho blázinec na druhou.

ADEPTKA (spolu se **SEKRETÁŘKOU** přicházejí zřejmě zvenčí, odkládají si aspoň u sekretářčina stolu; **ADEPTKA** je sekretářčinou dcerou – a zatím její „chór“ s postavou jako by nijak nesouvisel): Tak já zas půjdu, můžu přijít jindy, já jsem sem nechtěla.

SEKRETÁŘKA: Opovaž se, kdy jindy? Tady si sedni a sed'. (Praštila kabelkou a hned vytáčí telefonní číslo. Dělá to posupně, protože ji dcera náramně rozzlobila.) To jsme včera ty dvě hodiny spolu mluvily zbytečně?

ADEPTKA: To bylo víc než dvě hodiny.

SEKRETÁŘKA: Nebud' drzá. Ani to ještě nestačilo. (Přitočí další číslo – ale protože trpí samozápalem, její rozhořčení stoupá, místo aby klesalo.) Já přece za to nemůžu, že kdyžs tu byla poprvé, musela ses zrovna namanout k úrazu! To už tak bývá, že jsou tu taky úrazy s potokama krve. Ale taky ti tenkrát bylo osum – a teď už jsi snad dospělá. Nebo ne?

ADEPTKA jenom zvedá oči k nebi, tohle zná, **SEKRETÁŘKA** konečně dotočila číslo, zvoní aparát na stolku sester.

ASISTENT: Paní vrchní, nezlobte se, ale říkala mi sálová, že už zas nemůže najít ten můj disektor. Víte, ten... švýcarský, jak jsem ho dostal v Leningradě, já bych se podíval sám, ale...

VRCHNÍ: Najdem, pane asistente, to víte, že najdem.

SESTRA (*zvedne zvonící telefon*): Sesterna.

SEKRETÁŘKA: No ahoj, to jsem já, nemá tam vrchní ve stole ten rozpis na transplantaci? Já jsem jí tuhle půjčila poslední exemplář.

SESTRA se dívá do stolu.

ASISTENT (*SESTŘE*): Nevíte náhodou, co tu dnes dělá soudružka ředitelka? Proč zrovna na chirurgii?

SESTRA: Nemám tušení. (*Zděsí se.*) Jéžiš, ještě řiditelka! (*Do telefonu.*) Jak se to jmenuje?

SEKRETÁŘKA: Organizace transplantace kadaverózních ledvin nebo tak nějak.

ADEPTKA: To je titul! Hned má člověk chuť do medicíny.

SEKRETÁŘKA: Na tvoje chutě se nikdo neptá. (*Do telefonu.*) Tak to nehledej, já seženu Alenu. (*ADEPTCE.*) Slíbilas mi to. (*Shání bílý plášť a obléká si ho.*) Koneckonců po tobě nechci nic než koukat. Já vím, já jsem zase slíbila, že nebudem na chirurgii, jenomže teď nemám čas. Koneckonců, i když se rozhlídneš tady, snad taky zjistíš, že tu není jenom samá krev. (*Odejde.*)

Scéna se snad maličko přitmívá, ještě se někde mihne ASISTENT a někde SESTRA... ale ostatní prostor tichne.

ADEPTKA (*publiku – vlastně už mimo roli sekretářčiny dcery; nebo v ní?*): Čistě a zbožně trávití budu svůj život a provozovati svoje umění. Nebudu nikdy vyjímati kamene, přenechávaje výkon ten mužům tohoto zaměstnání.

CHIRURG se zvolna opřel o operační stůl – nebo o klavír? – snad se rozsvítilo mnohaoké světlo, nevím. A vejde VRCHNÍ SESTRA.

VRCHNÍ: Fuj, to jsem se lekla. Kristepane! Víš, co mi teď dělá srdce?

CHIRURG: Tobě ještě něco dělá? Já měl pocit, že už jsi to zabalila.

VRCHNÍ: Posmívat se, na to tě užije. Co děláš na sále? Moh bys mi laskavě vysvětlit, co děláš na sále bez galoší? Potmě? A prádlo sis samozřejmě nepřevlík, ačkoli ses v něm válel určitě celou noc.

CHIRURG (*napoví*): A kdoví s kým.

VRCHNÍ (*promptně nápovědu vezme*): A kdoví s kým!

CHIRURG: Při tom úleku jsi vypadala docela lidsky. Ted' už se vracíš do normálu.

VRCHNÍ: Neptala jsem se tě na tvůj názor na svoji osobu, ten znám už sedmnáct let.

CHIRURG: Ty to máš spočítané?

VRCHNÍ: Co?

CHIRURG: Těch sedmnáct let. Kolik měsíců, kolik dní?

VRCHNÍ (*to má možná i spočítané; po chvíli*): Nebud' sprostý. Co ti to udělá, aspoň chvilku nebýt sprostý?

CHIRURG: Chirurg má být sprostý. V české chirurgii to má tradici.

VRCHNÍ: Když už ti tolik záleží na tradici, bud' sprostý, ale nebud' hrubý. Víš moc dobře, jak to myslím.

CHIRURG: Pravda je vždycky hrubá.

VRCHNÍ: Ještě že člověka poučíš.

CHIRURG: Režná, hrubá, neomalená. Coby vrchní sestra ty sama brázdíš neomalenýma pravdama broskvovou pleť tobě svěřených sester. Pravda je dokonce tak neomalená, že každá neomalenost je vlastně trochu pravda. Teď jsi měla poslouchat, teď jsem se dobral skutečných hloubek.

VRCHNÍ: Aspoň tolik nežvaň! A pokud jde o broskvovou pleť svěřených sester, na té ses podepsal většinou ty.

CHIRURG: Lidi přehánějí.

VRCHNÍ: Nepotřebuju, aby mi o tobě někdo něco říkal.

CHIRURG: Ty mě máš prokouknutýho, že jo?

VRCHNÍ: A bodejt'. Koneckonců jsem taky kdysi měla broskvovou plet'.

CHIRURG: Jenomže už je to sedmnáct let.

VRCHNÍ (*vesele*): Sprostáku. No vidíš, tohle mi nevadí. Nesmíš se ptát vážně.

CHIRURG: Já jsem se ptal na něco vážně?

VRCHNÍ: Zdálo se mi.

CHIRURG: Na co?

VRCHNÍ: Zapomeň na to.

CHIRURG: Já se snažím. Podle mě by Spofa měla vyrábět něco na ztrátu paměti. Já si bohužel všechno pamatuju.

VRCHNÍ: Tys pil?

CHIRURG: Sloužil jsem v noci.

VRCHNÍ: To by se u tebe nevylučovalo, jak by řekly různé krajské komise.

CHIRURG: Krajské komise o mně nic nevědí. Jedině tak totiž, neovlivněny špetkou vědomostí, můžou o mně rozhodovat.

VRCHNÍ (*celou dobu systematicky něco hledá v operačních nástrojích; hovor plynul hladce a drsně, teď se zarazí*): Už zas něco?

CHIRURG: Co – něco?

VRCHNÍ: Už máš zase průšvih?

CHIRURG: Jaký průšvih? To hledáš něčí slezinu – nebo co tam pořád krámuješ?

VRCHNÍ (*se směje*): Už zase jednou se hledá proslavený švýcarský disektor z Leningradu.

CHIRURG: On si snad vážně myslí, že některé nástroje preparují chytřejc, takže ho nakonec dopreparují až k docentuře.

VRCHNÍ: Pojď odtud. Pověřiví jste všichni – a on je hodný člověk.

CHIRURG: Tak ať neřeže lidi! To hodný člověk nedělá. Žádný skutečně hodný člověk nemůže říznout do druhého člověka.

VRCHNÍ: Koukám, že je to vážné.

CHIRURG: Co?

VRCHNÍ: Nevím co, ty kecáš vždycky, ale dneska... Nechceš zajít ke mně?

CHIRURG: Pofoukat bolístku? Až budu potřebovat pofoukat, tak přijdu.

VRCHNÍ: Jak chceš. A vypadni odtud. Co jsou to za móresy chodit jen tak po sálech? Pak tu nemáme mít stafylokoka!

CHIRURG: To je můj kamarád, ten stafylokok. Malý, statečný bacil zocelený v boji s antibiotiky. Tak počkej přece. Už ani ty mě neposloucháš?

VRCHNÍ: Na žvanění nemám čas.

CHIRURG: Na švýcarský disektor pro hodného člověka – to jo.

VRCHNÍ: To je věc pořádku v inventáři. *(Odejde.)*

CHIRURG *(za ní volá):* Nemoh bych být na chvilku tvůj inventář?
Aleno!

VRCHNÍ *(se vrátí):* Co je?

CHIRURG: Nic. Že už jdu. Z tohohle sálu. Z téhle chirurgie, z tohohle špitálu. Šestnáct nula nula.

VRCHNÍ *(ani jí nenapadne mu věřit):* Hm. Tak nazdar.

CHIRURG: Jdu pryč, paní vrchní. Úplně pryč.

VRCHNÍ: Ale no jó. *(Odchází.)* Aleno. To už jsi mi dlouho neřek.

CHIRURG: To je to tak neuvěřitelné?

Ale VRCHNÍ už je pryč.

PACIENT: Tak mi prej na tu pankreatitidu dají lázně.

DOCENT: Já s tím nemám nic společného, neznám vůbec váš případ.

PACIENT: To nevadí, já znám vás. Celé lázeňství je podvod, pane docente, celá ta slavná balneologie, pane docente, není nic než šarlatánství! Já potřebuju vyléčit – a ne lázně.

PROFESOR: Co vy tu děláte?

ADEPTKA: Mě, prosím, přivedla maminka.

PROFESOR: Aha, tak sed'te.

VRCHNÍ: Dědku, kde jste?

SANITÁŘ: Když je ve vzduchu transplantace, tak je nejlepší se ztratit.

VRCHNÍ: A to mně říkáte do očí?!

SANITÁŘ: Co bych vám to neříkal do očí, když jsem se neztratil!

VRCHNÍ: Tady za chvíli začne klnout i profesor – a toho jsem jakživ klnout neslyšela.

PROFESOR: Sestro, už se našla ta doktorka Šímová?

SESTRA: N-ne.

PROFESOR: Ona se přede mnou schovává, co?

SESTRA: Ale né...

PROFESOR (*odchází, ale vrátí se*): Vy ještě neumíte lhát, sestři. Budete se to muset naučit, to tady patří k povolání. Jenomže lže se jenom pacientům – a to ještě musí být lež s přívlastkem „svatá“. Doktorům se lhát nemá. (*Odejde.*)

PACIENT (*ŘEDITELCE*): Vy jste nová pacientka? To vás teda lituju. To jste upadla do jámy lvové.

ŘEDITELKA: Mně budete, pane, povídat. Já to tady znám jak svoje boty. To není nemocnice, to je bordel a já jsem tady bordel-mamá. Proč například vy nejste na pokoji?

CHIRURG (*se náhle octne v „profesorském“ prostoru tváří v tvář ADEPTCE*): Co vy tu děláte?

ADEPTKA: Mě, prosím, přivedla maminka. (*Nepatrnou chvíli stojí proti sobě, pak ADEPTKA jaksí „vystoupí“ z dialogu. Publiku.*) Že syny jeho i syny své, budou-li toho žádat, naučím veškerému umění lékařskému, jakož i všechny žáky, kteří se zapíší a zapřisáhnou lékařským zákonem, jiného však nikoho. (*A po maličké chvíli se do dialogu zas jednoduše vrátí.*) Dám si to asi napsat na ceduli kolem krku. MĚ, PROSÍM, PŘIVEDLA MAMINKA! Posadila mě někam, kam nepatřím, takže se mě každý ptá, co tu dělám. Za chvíli začnu říkat – já jsem tady nová lékařka.

CHIRURG: Tak to já už vím, kdo jste. Adeptka s velkým A, nová adeptka umění lékařského, sen paní Helenky.

ADEPTKA: A já zas asi znám vás. Doktor Drabina, že?

CHIRURG: Maminka vás přede mnou varovala.

ADEPTKA: Mockrát.

CHIRURG: Já jsem se jí nabízel, že budu varovat vás. Před lékařským povoláním.

ADEPTKA: Vždyť já na tu medinu vůbec nechci. Jenomže o tom ještě musím přesvědčit maminku. A vy ji znáte, tak víte, že to není tak snadné.

CHIRURG: To já dokonce považuju za ztracené. Když si něco umíní vaše matka... Jak ta miluje lékařské poslání! Přitom to jsou ti nejhorší, co nejdou na medinu, ale jdou plnit poslání. Šest krásných let studií, padesát dostatečných, tři chvalitebné – a je z vás pan asistent Pilčík a plníte poslání.

ADEPTKA: Tak je to přece v každém studiu. Co se díváte?

CHIRURG: Pozoruhodný postřeh.

ADEPTKA: Na moje mládí... že jo?

CHIRURG: A drzá taky po mamince... Já... si vaší maminky moc vážím.

ADEPTKA: To se omlouváte?

CHIRURG: Konstatuju.

ADEPTKA: Mně se taky líbí. Krom přehnané úcty k doktorům. Ale tu vy mi časem vyvrátíte...

CHIRURG: Vážená slečno. Já znám desítky doktorů, co by se jim člověk měl vyhnout uctivým obloukem jako doktorům i jako lidem. A pár jich znám, před kterými by měl člověk prchat, dokud trochu může, protože jinak mu za chvilku uříznou nohu a bude se mu prchat mnohem hůř.

ADEPTKA: To nesnášíte jenom doktory, nebo celé lidstvo?

CHIRURG: Lidstvo já miluju. Já nesnáším jenom doktory, potom pacienty a většinu sester. Potíží je, že málokdy vycházím z nemocnice.

ADEPTKA: Zatím nejsem ani doktor, ani sestra. A kdybych náhodou zhloupkla, tak mě v prvním ročníku vyhodíte od zkoušky. Domluveno?

CHIRURG: Neučím.

ADEPTKA: Učil jste...

CHIRURG: Už dávno. Ale před bílým pláštěm zachraňuju rád. Jestli bude příležitost, jestli bude nálada, chuť poslouchat, chuť mluvit, jestli se vůbec ještě uvidíme... Je toho dost,

co musí klapnout, aby se dva lidi domluvili a aby se mohli spasit.

ADEPTKA: Před čím?

CHIRURG: Před bílým pláštěm například. Pročpak vlastně nechcete do něj vy?

ADEPTKA: Mohla bych říct, že je to moc blízko bolesti... a stárí... Ve skutečnosti si myslím, že mi bílá nesluší, a jednoho kluka mám na chemii a jednoho na hnojárně, ale ještě nevím, kterého chci.

CHIRURG: To dohromady zní... až moc rozumně. Na vaše mládí – jak jste se sama zmínila... *(Jsou si teď blízko.)*

ADEPTKA *(publiku):* Do kterýchkoli domů vkročím, vejdu tam jenom ku prospěchu nemocných, jsa prost každého úkladu úmyslného a škodného – a vůbec vystříhám se skutků smyslých na těle žen i mužů, svobodných i otrokyň. *(Obrací se zpátky k CHIRURGOVI.)* Copak?

CHIRURG: Ale nic. *(Odchází.)* Někdy je lékařství moc těžké povolání.

ADEPTKA: To jste mě zklamal.

CHIRURG: Proč?

ADEPTKA: Maminka říkala, že až mě uvidíte, vyjedete po mně jako ještěrka po mouše. Já jsem byla moc zvědavá, jak to je.

CHIRURG: Vaše maminka je moudrá žena. Ale to už jsme říkali.
(*Odejde z prostoru profesorovy pracovny, potká SESTRU.*)

SESTRA: Hledá vás doktorka Šímová.

CHIRURG: Tu zas hledá profesor.

SESTRA: Já se po ní poohlédnu. Ona by právě napřed chtěla s vámi...

CHIRURG: To já vím, co může chtít. Já za ní zajdu na ARO.

PACIENT: Pane doktore, já trvám na tom, abych nejel do žádných lázní a abych byl operován. Já prosím takový léta platím nemocenskou, já...

CHIRURG: Při tomhle druhu operací se podaří, pane Špánek, jenom každá čtvrtá, tak my jsme s vámi čekali, až se nám tři nepovedou, aby jako na vás vyšla zrovna ta správná. Ale už je to všecko v pořádku, zrovna včera zas jeden nepřežil... Budte klidný, pane Špánek, jste v nejlepších rukou. (*Odejde.*)

PACIENT: Slyšela jste to? Vy říkáte, že jste tady ředitelka, slyšela jste to?

ŘEDITELKA: Nic jsem neslyšela, a vůbec, kdoví jestli jsem tady ředitelka...

PACIENT: Já si budu stěžovat. Takhle přece nemůže... a vy jste to slyšela.

ŘEDITELKA: Já už neslyším skoro nic, pane, ono taky není o co stát, kdypak uslyšíte něco kloudného? Zvlášť když mluví doktor Drabina. A s ním jste, pane, začátečník, já už ho poslouchám sedmnáct let. Hluchota, pane, úplná hluchota vzhledem k doktoru Drabinovi, to nám přeju oběma. Na shledanou. (Zmizí.)

PACIENT: A na tohle já platím nemocenskou.

VRCHNÍ: Co tady děláte, pane Špánek, už jsem vás jednou zahнала.

PACIENT: Čekám na profesora.

VRCHNÍ: Tak na pokoji.

PACIENT (odchází): Víte, co to je peněz? Za tolik let? Na nemocenské?

DOCENT: Profesore, vážná věc. Můžu? Jenom minutu.

PROFESOR: Vypadáš strašně odhodlaně.

DOCENT: Chci říct – myslím to vážně.

PROFESOR: Ty někdy něco nemyslíš vážně?

DOCENT: Často. Aspoň si to myslím. Já ti chci navrhnout – ať řekne Praha, co řekne – myslí si o mně, že jsem sentimentální,

zkrátka antigeny neantigeny, aby ta naše ledvina byla pro Frajhanzlovou. Co by nám mohli? – Ne, nech mě to domluvit. Na antigeny už se ve světě přestává věřit, zodpověděli bychom to. Když to bude třeba, sám zajedu na IKEM...

PROFESOR: Nebude to třeba.

DOCENT: Ty jsi proti?

PROFESOR: Ne. IKEM potvrdil Frajhanzlovou. (*Usměje se.*) Máme s ní přece jenom trochu pocit viny, co?

DOCENT: To jsem celý já. To není výjimka, tohle, to je pravidlo. Jak chci hlavou proti zdi, ta zeď tam určitě není, a já proletím až do kuchyně. Ale jenom chci někam slavnostně vejít, už tam jsou skleněné dveře a já je spolehlivě roztrískám čelem. Entrée, to je moje.

PROFESOR: Přeháníš. Všecko se ti daří.

DOCENT: Ale jó. Kromě života všecko. Kam jde ta druhá ledvina?

PROFESOR: Dokonce do en dé er. Via vrtulník.

DOCENT: Jo proto se vedle telefonuje s letištěm.

PROFESOR: Jenomže zatím ještě žádná ledvina není. Aha. Vás sem posadila maminka. Tak jenom sed'te.

S DOCENTEM odchází, potkají SEKRETÁŘKU.

SEKRETÁŘKA: Dobrý den, soudruhu profesore, o ledvině vím, všechno běží v pořádku. Volal jste večer na tu fakultní radu?

PROFESOR: Ne, vidíte.

SEKRETÁŘKA: Tu expertizu pro soud, ten znalecký posudek, jste udělal?

PROFESOR: Taky ne. A ten už měl být, že jo?

SEKRETÁŘKA (*velmi rozhořčena*): Soudruhu profesore – no dneska ho neuděláte, když je ledvina! A neříkejte mi, že jste zapomněl i na ten dárek pro pana tchána. To mi neříkejte!

PROFESOR: Vždyť to má až zítra – počkejte, docente, vy mě taky necháte napospas Helence hned po ránu...

Zmizí i s DOCENTEM.

SEKRETÁŘKA (*ADEPTCE*): Všecko by to s nima šlo, všecko, ale spolehnout se na ně nemůžeš.

ADEPTKA: Ty mě tady, mami, taky necháš... já tu sedím jak pecka...

SEKRETÁŘKA: A to jsem mu všecko zopakovala před odchodem a ještě napsala na papírek. Tak co tu sedíš jak pecka, pojď odtud!

Obě odcházejí.

SANITÁŘ: Paní vrchní! Ta ledvina bude pro tu tichou šik paničku?

VRCHNÍ: Já nevím, komu říkáte tichá šik panička.

SANITÁŘ: No, jak ji tuhle otevřeli a potom přišla ta špatná ledvina.

VRCHNÍ: Psst, to tady každý nerad slyší.

SANITÁŘ: To bych byl rád, kdyby byla pro ni.

VRCHNÍ: Protože je tichá a šik, že jo?

SANITÁŘ: Člověk se rád koukne. V mém věku už jenom koukne.

PACIENTKA (*vyšla na předscénu, sama*): Z jednoho miliónu obyvatel nás umírá ročně na ireverzibilní nedostatečnost ledvin jenom dvacet. Ireverzibilní znamená nenávratný. Dvacet na jeden milión, to není moc. Na selhání jater dvě stě, na selhání srdce skoro tři tisíce, statisticky jsme vlastně úplně zanedbatelní. Ale někdy se u nás podaří obejít slůvko „ireverzibilně“. Někdy nás – vrátí z nenávratna.

Na „sesterně“ zvoní telefon, přibíhá k němu **SESTRA**. **PACIENTKA** zvolna odchází.

SESTRA: Sesterna! – (*Na druhé straně je on – a soukromé hovory byly už často předmětem sporu s vrchní. SESTRA se opatrně rozhlíží.*) To jsem já. – Jenomže to je čirá náhoda, že jsem to zvedla právě já, zrovna tak dobře to mohla zvednout vrchní. – To víš, že jsem ráda. Když jsem to zvedla já, tak jsem ráda, že voláš. – No to je... to nevím. Ona je transplantace, víš? – To já ti teď nemůžu říct...

CHIRURG (*v jiném prostoru scény vyjde s LÉKAŘKOU; SESTRA dál telefonuje, jenom ji neslyšíme*): To ti nikdo nepomůže.

LÉKAŘKA: Já jsem se jenom chtěla zeptat, co si myslíš ty?

CHIRURG: V takové věci se přece nemůžeš kdekoho ptát, co si myslí.

LÉKAŘKA: Ptám se tebe, ty nejsi kdekdo.

CHIRURG: Jenomže je pár věcí na světě, ve kterých ti neporadí nikdo. To vážně musíš sama.

LÉKAŘKA: Profesor bude chtít... už mě shání. Když se má transplantovat, musí být ledvina.

CHIRURG: Ty teď vedeš ARO. Nikoho nezajímá, že tvůj docent má školení a zástupce je v Nigérii, to je teď úplně fuk.

LÉKAŘKA: Hm. Tos mi pomoh.

Oba mlčí, zazněl útržek smíchu SESTRY do telefonu – a objevila se tam ADEPTKA.

ADEPTKA: Určovatí budu životosprávy chorých na jejich prospěch, dle svých sil a vědomí, a vystříhati se budu uškodění a nespravedlnosti.

CHIRURG: Všecko, co ti můžu poskytnout, je výmluva. On říkal, on mi radil... I ty budeš vědět, že jsem ti byl dobrý leda na výmluvu.

LÉKAŘKA: Já jsem se ještě nikdy nemusela rozhodnout. Takhle, víš? Je to poprvé.

CHIRURG: Všecko je jednou poprvé. Máš na to komisi...

LÉKAŘKA (žalostně): Já vím, věčně před profesorem utíkat nemůžu.

CHIRURG: A co mu řekneš?

LÉKAŘKA: Že ještě žije. (Odejde.)

CHIRURG přejde zamyšleně k sesterně.

SESTRA (telefonuje): Ale to víš, že jo. Strašně, strašně, strašně. (Všimne si *CHIRURGA*.) Musíme končit. Ahoj. (Zavěsí.) Promiňte... to byl...

CHIRURG: Instalatér, kádrové oddělení, to musíte být pohotovější.

SESTRA: Já mu říkám, aby mi sem nevolal...

CHIRURG: Dokud volá, je to dobré. Ve skutečnosti, sestři, léky a doktoři a nemocnice občas něco dokážou proti smrti. Ale opravdu to s náma prohrává v jediné chvíli, to je ta chvilka milování.

SESTRA: Já...

CHIRURG: Nemusíte se na mě dívat tak zděšeně. To nebyl návrh, to byla sentence.

SESTRA: Promiňte. (*V rozpacích mizí.*)

CHIRURG: Já byl přesvědčen, že děvčata ze zdravotky znají všechno kromě zdravotvědy.

SESTRA vlastně uteče.

VRCHNÍ: Přišel jsi za mnou?

CHIRURG: Ne. Nebo jo?

VRCHNÍ: Tak jo, nebo ne? Nemám čas.

CHIRURG: Ale udělala by sis ho.

VRCHNÍ: To mě zkoušíš? Jo. Udělala.

CHIRURG: Myslím, že jsem nepřišel za tebou. Kázal jsem tady trochu o morálce, to já rád.

VRCHNÍ: Dívčinkám s broskvovou pletí.

CHIRURG: Ty taky mají morálky nejvíc zapotřebí.

ŘEDITELKA (*vejde*): Pořád nic?

VRCHNÍ: Nic.

CHIRURG: Soudružka ředitelka například kázání o morálce absolutně nepotřebuje. Je přímo ztělesněním morálky, což je dáno jak jejím postavením, tak i postavou.

ŘEDITELKA (*si už přivykla chirurgových řečí nevšímat, unaveně si sedne na „sesterně“*): Pacient nám nechce exnout. To je rána, co?

VRCHNÍ: Pssst.

ŘEDITELKA: Co je?

VRCHNÍ: Kdyby vás tak nějaký pacient slyšel...

ŘEDITELKA: Co je to za cvoka, co tu chodí po chodbách a nechce do lázní?

VRCHNÍ: Pan Špánek. Toho si nesmíte všímat. (*Odejde.*)

CHIRURG: Pan Špánek a vy, integrální součást nemocnice. Někdy nesnesitelní, avšak nepostradatelní.

ŘEDITELKA: Kdybys ty pitomosti ze sebe aspoň nesypal pořád. Aspoň někdy bys té svojí vtipnosti mohl dát pohov, vážně.

CHIRURG: Soudružko ředitelko, vemte si mě za muže.

ŘEDITELKA: Cože?

CHIRURG: Žádám vás o vaši ruku. Je to totiž jediná cesta, jak bych se mohl stát ředitelem.

ŘEDITELKA: A ty toužíš, abys byl ředitelem?

CHIRURG: Aspoň chvíli. Vy jste vdaná, já ženatý, takže akutní nebezpečí nám nehrozí. No a taková nabídka k sňatku, říkal jsem si – to neurazí, to vždycky potěší. Ale zase, vy už jste potěšená, ne? Zbavíte se mě.

ŘEDITELKA: To jo.

CHIRURG: To snad někde na oslavu otevřete flašku?

ŘEDITELKA: I dvě. Víš, kolik mně ubude práce?

CHIRURG: Moc?

ŘEDITELKA: Stížnosti pacientů, sester, kolegů, manželek, manželů těch manželek, kádrová řízení, už i k soudu jsem kvůli tobě musela. Nikdo už nebude říkat soudruhu Vítovcovi, že ho původně pokládal za špatně informovaného, ale teď že vidí, že je opravdu blbý...

CHIRURG (pobaven): Nic takového jsem neřek.

ŘEDITELKA: Vyšlo to nastejno, pochopil to dokonce i Vítovec. Dva-krát mě kvůli tobě před ránem vzbudila v é bé, ale ti aspoň byli struční. To se nedá říct o těch, cos jim nasazoval parohy, ti taky vždycky zvoní před ránem, hledají ženu. Všichni klnem, kudy chodíme, kam spěje to zdravotnictví, ale ty se na to, samozřejmě, musíš ptát na schůzi – a kdyby sis na tu otázku

aspoň hned neodpověděl. – A všechno se to vždycky vrátí ke mně na stůl. Všecko!

CHIRURG: Teprv až mě vyhodili z fakulty.

ŘEDITELKA: Dokonce už jsem mezitím dvakrát podepisovala doporučení, aby tě tam vzali zpátky, úplně licoměrně jsem psala, že už ses polepšil, jenomže oni si tě tam bohužel pamatují.

CHIRURG: Pamatují si tam samý pitomosti. Co je důležité, to si nepamatují.

ŘEDITELKA: Právě na takovýhle tvoje poučení si tam moc dobře vzpomínaj. Poučit, to ty nikomu neodepřeš. Tři flašky! A celé jedno šuple se mi uvolní! Já vlastně budu líp placená, protože mi ubude spousta práce. Ledaže...

CHIRURG: Je nějaké „ledaže“?

ŘEDITELKA: Ledaže... tu bude o kousek horší chirurgie. A když zrovna nesedím v nějaké vyšetřovací komisi na tvoje provinění, tak... mi ta chirurgie přece jenom připadá důležitější. Ještě pořád nejsem dost ředitelka, ještě pořád si dost pamatuju z medicíny. A to si někdy myslím, že z ní nevím už nic.

ADEPTKA: Dodržím-li úplně tuto přísahu a nezruším-li ji, nechť užiju i života, i umění, jsa vážen ode všech lidí po veškerý čas; poruším-li ji však a stanu se křivopřísežníkem, ať stihne mne opak.

ŘEDITELKA: Tak jestlipak nám ten pacient už exnul? Vlastně vám. Co já tady lítám po chodbách, co nesedím v kanceláři? Měla bych otevřít ty tři flašky na oslavu, že odcházíš. Přijď se napít.

CHIRURG: Na co budem pít?

ŘEDITELKA: Že všechno na světě je nahraditelné.

CHIRURG: I ředitelky?

ŘEDITELKA: Zvlášť ředitelky. Dokonce i ledvina je nahraditelná. A časem taky slezina a játra a slinivka, jenomže to ještě neumíme. Ty jsi taková slinivka. Jistěže nahraditelná, jenom – my to ještě neumíme. A bez slinivky... co bys řek, že se s takovou nemocnicí stane bez pankreatu?

CHIRURG: Ostatní orgány se pokusí převzít tu funkci.

ŘEDITELKA: A když to nepůjde, pacient umře. Nemocnice ovšem nemůže umřít. Ale někdy si říkám, jestli na to moc nespo-
léháme. Ty taky.

CHIRURG: Tváříš se, že za to můžu, že jsem si to já vymyslel.

ŘEDITELKA: Podepsals to. Řek jsi, že tam chceš.

CHIRURG: To je pravda.

ŘEDITELKA: To tě přiměla tvoje žena? Nemusíš mi to říkat, jenom mě to zajímá.

CHIRURG: Taky trochu.

ŘEDITELKA: Vlastně se jí nedivím. Být tvojí ženou je možná ještě horší, než být tvojí ředitelkou.

CHIRURG: A to jsem vám před chvílí navrhoval spojení obou funkcí. Samozřejmě jenom obrazně.

ŘEDITELKA (*pokrčí rameny*): Ty tam chceš, my jsme rádi, že jsme se tě zbavili, všechno jásá, kdekdo otvírá flašku. Tak bych prosila nerušit ten jásot a nechtít, abych tě litovala, já dost lituju sebe samu. (*Odejde.*)

CHIRURG se loudá taky pryč.

SANITÁŘ (*publiku*): Který idiot zaparkoval moskviče před výjezdem rychlé sanitky, ať s ním kouká odskákat a já si jako – jako, jo? – nevšimnu, kdo to byl. Jak to nebude za pět minut, tak si všimnu. Děkuju vám za pozornost. (*Odejde.*)

SESTRA (*LÉKAŘCE, která se objevila na druhé straně jeviště*): Paní doktorko, je tady... já... já si nevím rady.

LÉKAŘKA: Co je vám? Chcete mi říct, že mě hledá profesor. To není důvod, aby se vám klepala brada.

SESTRA: To né. To taky, ale... hledá vás takové děvče. Patří k té fraktuře lebky. K tomu odběru ledviny, rozumíte? K tomu jak... umírá.

LÉKAŘKA: Manželka?

SESTRA: Né. Ne, já jsem se jí taky ptala – a teď se za to stydím. Vůbec není manželka, vůbec by ani neměla právo na žádné informace, ale... Ona ho má ráda, rozumíte... to snad je i víc než manželka! Promiňte... já... já jsem si najednou představila, že se ptám po Honzovi – a že mi vlastně ani nic neřeknou – že ani nemám právo, aby mi něco řekli... já... snad tu práci ani nemůžu dělat.

LÉKAŘKA: Zvyknete si.

SESTRA: Nezvyknu.

LÉKAŘKA (počítá ovšem i sebe): Máte pravdu, nezvyknete. Co jste jí řekla?

SESTRA: Že... že ještě žije. Ale...

LÉKAŘKA: No vidíte. To jste jí řekla pravdu. Ještě žije – ale!

SESTRA: Ona to chce slyšet od vás. Ještě pořád nevěří.

LÉKAŘKA: Nemůžu s ní teď mluvit. Nemůžu říkat profesorovi – on ještě žije – a zároveň nějakému děvčeti, že ten její už žít nebude. To po mně nemůže nikdo chtít. (*Vlastně uteče.*)

Z druhé strany přichází VRCHNÍ.

VRCHNÍ: Sestro, pojdte se mnou na pánský záchodek. Někdo nám vyhazuje léky, vy spíš odhadnete kdo, já tak přesně nevím, kdo co bere. Co na mě koukáte? Na pánský záchodek. Až nám někdo bude vyhazovat léky na dámském záchodku, budeme chodit na dámský záchodek, zatím jdeme na pánský. Něco není jasné?

SESTRA: Já ne proto.

VRCHNÍ: Cestou. Nestůjte. Cestou se taky dá mluvit, cestou mi řeknete proč.

Potkají ASISTENTA.

Máte ten recept, pane asistente?

ASISTENT: Paní vrchní, já jsem o tom uvažoval...

VRCHNÍ: No to jste neměl, jak se o takových věcech uvažuje, je to ztracený. Říkala jsem vám, že je to jak o slepičce a kohoutkovi. Když bude ten recept, tak tchyně od pana Vandase pohlídá panu Vandasovi děti a pan Vandas zajede na chalupu pro tu spirálku a pan Bělecký zkusí spravit tu automatiku v prádelně, jinak tady zajdem ve špíně. A to vám to říkám ještě moc jednoduše, já potom za váma ještě skočím, my teď musíme na pánský záchodek, pojdte, sestro, než to tam někdo ukradne a spolyká jen tak z dešperace.

Odejdou, ASISTENT za nimi udiveně zírá.

ADEPTKA: Cokoli uvidím nebo uslyším při léčení nebo i mimo léčení o životě lidí, vše smlčím, pokládajíc takové věci za tajemství.

ASISTENT (*LÉKAŘCE, která vchází*): Tak už, Ivano?

LÉKAŘKA: Co už?

ASISTENT: Už se mám jít mýt? Všichni čekáme.

LÉKAŘKA: Já taky čekám.

ASISTENT: To profesora moc nepotěšíte.

LÉKAŘKA: Chcete mu to říct místo mě?

ASISTENT: Proč já? Mně do toho nic není.

LÉKAŘKA: No právě.

ASISTENT: Co se zlobíte na mě? Já za to nemůžu, že jste na ARU skoro sama. Ani za to nemůžu, ani vám nepomůžu. Fakt je, že profesor by rád už taky jednou ledvinu dal – a ne jenom pořád přijímal. Nezávidím vám.

SEKRETÁŘKA (*vejde*): Tady jste. Už je to šaškárna. Pan profesor už vás podezírá, že se před ním schováváte. Tady si sedněte – a dokud nenastane hromadná katastrofa nebo železniční neštěstí, nesmíte se odtud hnout. Chcete kafe?

LÉKAŘKA: A když nastanou?

SEKRETÁŘKA: Co když nastane?

LÉKAŘKA: Železniční neštěstí.

SEKRETÁŘKA: Pokyny pro hromadné katastrofy jsou ve druhém šupletí v modrých deskách. Já seženu profesora.

LÉKAŘKA: Nemůžu tu čekat. Pan profesor mě podezírá právem.
(Odejde.)

SEKRETÁŘKA: Tak se na to podívejte!

ASISTENT: Ví vůbec někdo, co se děje na tom ARU? Tady stojí celý operační program.

SEKRETÁŘKA: Pan profesor to musí projednat s doktorkou Šímovou. Sám vidíte, jak to vypadá! To bych ji snad musela přivázat.

ASISTENT: Přece se kvůli té transplantaci nemůže zastavit špitál.

SEKRETÁŘKA: Koneckonců zase toho dárce nemůžou trhnout mezi dveřma, soudruhu asistente, že ano? Říkám to nerada, já jsem proti černému humoru, ale vy mě tak provokujete. Copak se soudruh profesor může roztrhat?

CHIRURG (*se tam namane*): Pan asistent to jistě nemínil proti profesorovi, vidíte?

ASISTENT: Samozřejmě. Nemluvím o lidech za jejich zády. Nemám rád drby a klevety.

CHIRURG: Při klevetění se totiž občas neubráníte říct dokonce i svůj vlastní názor. Ani si nevšimnete – a už je to venku. Drby jsou nebezpečné.

SEKRETÁŘKA: A vy už zas nerýpejte. Žádný box, tady. Soudruh profesor vám to pořád nebude soudcovat. *(Odejde.)*

ASISTENT: Ale jenom ať si poslouží, já jsem si zvykl. S nezbytnostmi je nejlíp se smířit.

CHIRURG: Chcete říct – je to naposled, proč by si neposloužil?

ASISTENT: Nechtěl jsem nic říct. Vám já se spíš vyhýbám. Ale když už jste začal, já – promiňte – odmítám vás litovat, že jste vyhrál konkurs a že vás jmenovali primářem. Byl jste povýšen, pane kolego, tak nechápu, proč se tváříte ublíženě. Já netvrdím, že Křeslav je nějaké špičkové chirurgické pracoviště, transplantovat tam jistě nebudete, ale koneckonců budete svým pánem, o finanční stránce nemluvě. Při vašich... potížích a sporech... při... vašich věčných hádkách... je to vlastně velká poklona vašemu chirurgickému umění, že...

CHIRURG: Vy byste chtěl být na stará kolena primářem v Křeslavi?

ASISTENT: To není důležité, co bych já chtěl. Já... bych radši zůstal na fakultě...

CHIRURG: Pokračujte, to je zajímavé, nikdy jste se tak nerozpovídal, až když odcházím.

ASISTENT: Myslíte si, že jsem se vás bál?

CHIRURG: A né?

ASISTENT: Ano, máte pravdu. Bál jsem se. Já neumím tak mluvit jako vy – a to by konečně tak nevadilo, ale... umím míň za operačním stolem. Samozřejmě že umím míň, skoro všichni umějí míň. Profesor o vás říká, že takový chirurgický talent se rodí jednou za léta. Není to žádná ostuda, umět míň než vy. My všichni, pane kolego, umíme totiž jenom málo! My všichni se teprv učíme! Ne, nechte mě to, prosím vás, teď říct, když už jsem začal. Já když nemůžu v noci usnout, tak s vámi v duchu moc diskutuju, víte? Jednou bych vám to chtěl říct. Nikdy jste s ničím nebyl spokojen. Vždycky jste na všem dokázal najít aspoň skvrnu na kráse. Mně se to líbilo, zdál jste se mi náročný – a kdo už by měl být náročný, když ne lékař? Ale když to trvalo a trvalo, když jste nedokázal najít na celém špitále nic, z čeho byste mohl mít radost, tak jsem si jednoho dne řekl – vždyť on kazí radost i mně. Vy jste si tu radost hledal jinde, mimo nemocnici, o tom nechci mluvit, v tom jsme jednoduše každý jiný. Ale já jsem neměl nic jiného než nemocnici. Já jsem tím žil a žiju! Proto, že vy jste šikovnější chirurg, proto já ještě nemám chirurgii míň rád. Vy jste chirurgická hvězda! Já nikdy nebudu hvězda, nemám na to! Vždycky se se vším nadřu dvakrát víc než vy. Ale chci mít taky někdy z něčeho radost, třeba z drobnosti, z malého úspěchu, z té každodenní dřiny! Z toho, že dnes přece jenom

umím víc než včera. A bude mě vždycky mrzet, když po tom mém málu... někdo ještě plivne.

CHIRURG: Řek jste to hezky. Taková – modlitba za méně schopné.

ASISTENT: Tak vidíte. Proč musíte hned plivnout? Proč právě na mě?

CHIRURG: Vy jste taková nebezpečná odrůda, pane asistente. Nemyslete si, taky o vás lidi přemýšlejí, když náhodou nemůžou usnout.

ASISTENT: Hm. Čím jsem... nebezpečný?

CHIRURG: Ono ani nejde tolik o to, jestli jste míň schopný, neschopný částečně, zcela, absolutně, nehodící se škrtněte – jako že máte ambice. Původně jsem si myslel, že nejhorší druh je neschopný bez ambic. Ale poslední dobou se mi zdá, že ambice... přitěžujou.

ASISTENT (*po chvíli velmi suše*): Přinejmenším nemám ambice být primářem v Křeslavi. Tak už mě aspoň tolik nebudete potkávat. (*Odchází.*)

CHIRURG: Pane asistente?

ASISTENT: Ano?

CHIRURG: Modlete se často za neschopné. Moc to potřebují.

Chvilku stojí mlčky proti sobě, nesmiřitelní. Pak ASISTENT odejde.

ADEPTKA: Vědomosti a zdánlivé vědomosti nemají totiž navzájem nic společného. Jedno znamená vědění, druhé pak nevědění.

CHIRURG: Jste tu dlouho?

ADEPTKA: Chvilku.

CHIRURG: Slyšela jste?

ADEPTKA: To nešlo neslyšet.

CHIRURG: A bylo to poučné?

ADEPTKA: Přijde na to, o čem to mělo poučit.

CHIRURG: Poučit se o čemkoli nikdy neškodí.

ADEPTKA: To se mi vůbec nezdá tak jisté.

CHIRURG: Neškodí. Když jsem byl ještě na gymnáziu, vyprávěli nám o maratónském běžci, jak uběhl celou tu trať z bojiště, zařval: Zvítězili jsme – a padl mrtev k zemi. Jenomže já jsem si vždycky představoval, že na tom aténském náměstí se nikdo – jako já – nenaučil pořádně řecká slovesa – a protože ten běžec to pochopitelně zařval řecky – nikdo mu tam nerozuměl. Je to ovšem všechno blbost, protože je učila řecky maminka, a né profesor Svozil.

ADEPTKA: To se na tu medinu musí umět i řecky?

CHIRURG: Nemusí, ale neškodí to. Mně se vám zdá, že i teď každou chvíli někdo uběhne svůj maratónský běh, něco vykřikne a padne. Mrtev. A my se po sobě otáčíme – co říkal? On snad něco říkal, ne? – Co koukáte?

ADEPTKA: Nic. Já teprv vybíhám od toho Maratónského pole. Ještě jsme možná ani nezvítězili.

CHIRURG: Tak se tam dobře rozhlídněte. Nejpitomější je – běžet ty dlouhé kilometry se zprávou o ničem. Kdybyste to náhodou potřebovala, tak řecky je to NENIKÉKAMEN. Doučil jsem se to sloveso.

MANŽEL (*přidusá*): Haló. Je tu někdo? (*Představuje se.*) Manžel pacientky Frajhanzlové, Frajhanzl. Musím mluvit s profesorem – a protože s ním to asi nepomůže, tak s ředitelkou!

CHIRURG (*přejme jeho vojensky striktní tón*): Ano. Tadyhle chodbou, potom vlevo, potom vpravo.

MANŽEL: Děkuji. První člověk, který mi tady věcně poradil. Odmítám transplantaci. Po předchozích zkušenostech absolutně odmítám. Trvám na tom, aby moje žena nebyla operována. Říkáte vlevo...

CHIRURG: ... potom vpravo.

MANŽEL: Děkuji. (*Odejde.*)

CHIRURG (ADEPTCE): Dojde do skladiště prádla – třeba tam vychladne.

ADEPTKA: Kdo to je?

CHIRURG: Manžel pacientky Frajhanzlové, Frajhanzl.

Oba se smějí, odcházejí na druhou stranu. Vešla LÉKAŘKA a PROFESOR.

PROFESOR: Co mlčíte?

LÉKAŘKA jenom pokrčí rameny.

Chcete mi říct, že pacient ještě žije.

LÉKAŘKA (přikývne): Hm.

PROFESOR: Aspoň na ty základní otázky byste ovšem měla odpovídat celou větou.

LÉKAŘKA: Ještě... Myslím si prostě, že není mrtev.

PROFESOR: Chtěla jste říct... ještě žije, ale rozmyslela jste si to.

LÉKAŘKA: Pane profesore, vy jste přesvědčen, že je mrtev?

PROFESOR: Ano. Vy ne?

LÉKAŘKA (tiše, nešťastně): Já ne.

PROFESOR: Tak co budeme dělat?

LÉKAŘKA: Jste... můj nadřízený. Vy rozhodujete.

PROFESOR: Ale jsem zároveň vedoucí transplantačního týmu – a víte dobře, že nesmím rozhodovat o smrti dárce. Je to dobré nařízení. Správné a dobré. Taky bych na vás neměl vykonávat ani náznak nátlaku.

LÉKAŘKA: Myslíte si, že doktor Soukup, kdyby nebyl v Nigérii, že by uznal...

PROFESOR: Doktor Soukup naneštěstí v té Nigérii je. Co by kdyby nemá smysl ani v životě, ani v diagnostice.

LÉKAŘKA: Mozková smrt se samozřejmě zjišťuje. Elektroencefalogram...

PROFESOR: Samozřejmě. A běží čas...

LÉKAŘKA: Pacient... má ještě některé reakce... Všecko je přece přesně stanoveno, smrt má konstatovat komise. Jestliže druzí dva kolegové... chci říci, že je můžeme svolat...

PROFESOR: Když profesorovi Blahynkovi řeknu, že vedoucí lékařka z anesteziologicko-resuscitačního se domnívá, že pacient ještě žije, tak nám profesor vynadá, že tam má práce dost – a ani nepřejde ty tři trávníky z neurologie k nám, ani je nepřejde! Dokud nejste přesvědčena vy, nemá smysl žádnou komisi svolávat. Skutečný odborník na smrt máte být vy, paní kolegyně.

Lhostejno, že vaši nadřízení se právě potloukají například po Nigérii, lhostejno, jak dlouho tuhle práci děláte. Pravda je, že všichni čekáme na vás. Transplantační tým, odběrový tým, paní Frajhanzlová, dokonce i ten nešťastník s proraženou lebkou, co, jak říkáte, má ještě některé reakce. Teď už vlastně začíná čekat taky jedna celá chirurgie v en dé er. Co se díváte?

LÉKAŘKA: Já... jsem vás vlastně ještě nikdy neviděla se zlobit. Křiknout, to ano, ale... zlobit ne...

PROFESOR: Třeba mám naspěch...

LÉKAŘKA: Nerozumím.

PROFESOR: To není důležité. Zváším-li všechno, všechny křivky a všechna čísla na těch vašich budících, co je na nich pacient napojen, myslím si, že ten člověk je ve stavu neslučitelném se životem. Nemám vám to říkat. Odporuje to lékařské etice, jak jsem jí vždycky rozuměl. Přesto vám to říkám. Zvážil jsem i... všechny svoje vlastní budíky lékařské etiky, které jsem vždycky míval zapojené já. Ten člověk je mrtev, paní doktorko Šimová.

LÉKAŘKA: Když já... si to nemyslím, pane profesore.

PROFESOR: Řekněte to nahlas. Lékařské nehoráznosti vždycky nahlas. Znal jsem kdysi dávno jednoho váženého doktora, který říkal skoro jenom nehoráznosti. Ale říkal je tak pevným a sebejistým hlasem, že to dotáh moc daleko. Vy to s tím kuňkáním daleko nepřivedete. Když se někdo v lese bojí, tak

si hvízdá. Hvízdejte si. Pěkně vykřikujte – je živý! Renální ischemie nepřipadá v úvahu! Křikněte si!

LÉKAŘKA: Já... vás nepoznávám.

PROFESOR: Třeba jsem se změnil. Můžete zaručit, že ta ledvina nebude za tři hodiny ischemická?

LÉKAŘKA: Zaručit – to nemůžu.

PROFESOR: Víte dobře, co se tady už jednou stalo právě s paní Frajhanzlovou.

LÉKAŘKA: Víím, ovšemže víím, ale... to přece nic nemění na tom, že některé reakce...

PROFESOR: Vánoční kapr mívá taky reakce ještě... – Promiňte. To ode mě nebylo fér. Asi... se opravdu měním.

LÉKAŘKA: Vy sám jste nás kdysi učil, pane profesore... vy sám! – že... ještě víme moc málo a že se někdy stane zázrak. A že každý má právo, ještě potom, když už my jsme bezmocní, na svůj vlastní zázrak. On je teď můj pacient a má... právo!

PROFESOR: Asi jsem vás učil špatně.

LÉKAŘKA: To ne. Já už taky nejsem lékařka, pane profesore, můžu to říct: učil jste nás dobře.

PROFESOR: Měl jsem vás především naučit, že všechno na světě je jenom jednou. My, například. Tenhle den. Tahle fraktura téhle lebky – a tahle potřeba renálního štěpu. Měl jsem vás naučit, že musíte znát všechny stereotypy a všechny šablony, všechny statistiky a zákony velkých čísel, abyste jich občas mohli nedbat. Hájíte správnou věc, paní kolegyně. Škoda že ztracenou. Je někdo u něj?

LÉKAŘKA: Jistě, přišli by nám říct...

PROFESOR: Takže – budem čekat. Chirurgové čekají neradi.

LÉKAŘKA (*se poprvé usměje*): I to jste říkával na přednáškách.

ADEPTKA: Určovatí budu životosprávy chorých na jejich prospěch dle svých sil a svědomí, a vystříhati se budu uškození a nespravedlnosti. Nikomu nedám léku smrtícího, i kdybych oň byl požádán, aniž dám popud k úkladu takovému...

LÉKAŘKA: Doktor Drabina tady často cituje Hippokrata. Já... to беру vážně – tu přísahu.

PROFESOR: Přísaha je ženská. Přinejmenším je ženského rodu. A ženské buď berete vážně, nebo vůbec ne, to je taky jedno mudrosloví doktora Drabiny. On má ovšem mudrosloví pro každý možný případ. Taky pro docela opačný.

ADEPTKA ta slova doprovází grimasami – a my snad máme trochu jasněji, odkud ADEPTKA bere – nebo brala – nebo bude brát? – toho Hippokrata.

Nezdá se vám to směšné, že my, dva lékaři, tu čekáme na něčí smrt? Není to absurdní? Dokonce i vy si přejete, abyste mohla říct – exitus letalis.

LÉKAŘKA: Někde po chodbách bloudí jeho děvče. Ještě pořád doufá.

PROFESOR: To se ještě často potkáte s dojemnější kulisou. Manželka a milenky, pět sirotek... Nejhorší je matka. Ale mě nakonec nejvíc dojímal ti, co by po nich pes neštěk. Zdálo se mi vždycky, že po nich nezbude už ani ta vzpomínka. Jenom náš protokol.

LÉKAŘKA: Nečekáme přece na smrt.

PROFESOR: A nač tedy čekáme?

LÉKAŘKA: Na možnost života pro někoho jiného.

PROFESOR: Která možná... každou vteřinou uplývá.

Oba zvolna, s rukama v kapsách, odcházejí. – Vpadne VRCHNÍ SESTRA.

VRCHNÍ: Viktoro! (*SESTŘE, která probíhá.*) Neviděla jsi doktora Drabinu?

SESTRA: Asi si lehnul, když se nic neděje. Měl noční. Bude vůbec vizita?

CHIRURG (*vejde*): Já jsem tady, co je?

VRCHNÍ: Ty jdeš pryč?

CHIRURG: Konečně ti to někdo řekl dost nahlas.

VRCHNÍ: Odtud pryč?! (*SESTRĚ.*) Co koukáš? Vizita bude, samozřejmě, proč by nebyla?

CHIRURG: Neodcházejte, Jani, ona mi bude nadávat.

Ale SESTRA už zmizela.

Taková malá transplantace chirurga. Příjemce Křeslav – dárce město N. Vítězství v konkursu tak úzkém, že se vlastně vůbec nekonal.

VRCHNÍ: Proto tys byl na tom sále!

CHIRURG: To víš, sentiment. Sedmnáct let, jsme říkali...

VRCHNÍ: Tak oni tě nevyhodili. Oni tě vykopli vejš. A tys to vzdal...

CHIRURG (*hádavě*): Co jsem vzdal?

VRCHNÍ: Všecko!

CHIRURG (*po chvíli*): Jo. – Nechceš jít se mnou?

VRCHNÍ: Co tam budeš dělat? Slepá střeva, žlučníky, fraktury holenní kosti. Všecko složitější budeš posílat sem.

CHIRURG: To jo.

VRCHNÍ: Na velkou operaci tam nebudeš mít ani dost krve!

CHIRURG: To nebudu. Ono se to operuje s krevní bankou za zadkem. Ale pár konzerv nám tam dají – a když půjdeš se mnou, aspoň nespletu krevní skupinu... To jsem viděl v jednom filmu – taky taková malá roztomilá nemocnice – ale najednou se zrovna vedle nabourá autem ministr – a schopný chirurg, ač ve skromných podmínkách... rozpomene se, co ho učili laskaví a krásní profesori...

VRCHNÍ: Nešaškuj, aspoň teď nešaškuj.

CHIRURG: Veliký úspěch to mělo. I ten chirurg, i ten film. Půjdeš se mnou?

VRCHNÍ: Ne.

CHIRURG: Už jsi odvykla chodit na sál, že jo? Už bys neměnila velkou nemocnici...

VRCHNÍ: To taky.

CHIRURG: Škoda. Já jsem to měl tak hezky spočtené. Malá nemocnice, tam když křikneš na sesterně, tak by tě slyšeli i všichni pacienti, i skladník, i kuchyň, i šofér od sanitky. Já tam budu nejmodernější typ chirurga, takzvaný atomový chirurg. Tomó je řežu, a atomó je neřežu. Vždycky se takoví našli, ale u mě to bude – to se ví – novinka. Chirurg, co neřeže! Atomik.

Po večerech budeme s Vlastou chodit hrát bridž s kolegou primářem z interny, v neděli budu sedět na lavičce u kašny na náměstí – vlastně tam mají spíš ještě náves – časem se u té kašny zazelenám – a víš, čím to bude? Vůbec ne operačním oblečením, tam se asi ještě operuje v bílém, ve svítivě bílém. Já se na té lavičce u té kašny zazelenám mechem. Splynu s přírodou, víš? S lípama kolem té kašny... Na malém městě je všechno jiné. Na nikoho tam nemusíš dávat pozor, aby ses včas uklonil a včas usmál a včas se ukázal a včas se ztratil... Slepá střeva, žlučníky, karbunkly... Až budu sedět na té lavičce u té kašny a budu se tak zelenat a poklimovat, tak maminky budou volat na děti: Haranti, nezlomte si zrovna teď nohu, pan primář splývá s přírodou.

Jako protiklad k CHIRURGOVÝM slovům zazněl cinkot nástrojů a tiché povely, hudba operačního sálu. Brzy zas tichne.

VRCHNÍ: A tys to podepsal.

CHIRURG: Jo.

VRCHNÍ: Ty jsi... zestárnul.

CHIRURG: Tváříš se, jako by to byl objev.

VRCHNÍ: Pro mě je to objev.

CHIRURG: Jo. Zestárnul. (Odchází, zastaví se.) Děje se něco s tou ledvinou?

VRCHNÍ (*hluše*): Pacient ještě žije.

CHIRURG: Co říkáš?

VRCHNÍ: Že ta fraktura lebky ještě žije.

Tma.

2

Táž dekorace. Táž „hudba“, zvuk operačního sálu.

ADEPTKA: Lékařství je ze všech umění nejvznešenější. Avšak pro nevzdělanost těch, kteří je vykonávají a povrchně jen je znají, zůstává nyní daleko za všemi ostatními. I zdá se mi, že tato vada má nejvíce tu příčinu, že za lékařské chyby neukládá se ve městech žádného trestu kromě zlé pověsti, jež se, žel, příliš nedotýká těch, kdož v ní žijí.

Vejde PROFESOR, ŘEDITELKA a MANŽEL. PAN FRAJHANZL je zřetelně vůdčím elementem diskuse.

MANŽEL: Nikoli. Nikoli prosím. Nejenomže jsem nemohl najít cestu k pracovně soudruha profesora, ale dokonce jsem se ocitl zničen, aniž by mě kdokoli zastavil, ve skladišti prádla. Kdybych byl chtěl, mohl jsem odcizit libovolný počet prostěradel...

ŘEDITELKA: A chtěl jste?

MANŽEL: Prosím?

ŘEDITELKA: Skladiště by mělo být zamčeno, že ano?

MANŽEL: Samozřejmě že by mělo být zamčeno. Já jenom abyste mi netvrdili, že je tady pořádek. To tedy není, to ne! A to se

nechci zmiňovat o případu své ženy. Prosím, stalo se. Člověk s trochou taktu takové věci nepřipomíná. Nicméně – tehdejší tragédie se vznáší v ovzduší.

ŘEDITELKA: Jaká tragédie?

PROFESOR: Pane Frajhanzl – z lékařského hlediska...

ŘEDITELKA: Počkejte, nechte to na mně. Otevřeli jsme prostě cestu k pánevním cévám...

MANŽEL: Vy jste naštěstí nic neotvírala. Ještě to tak!

ŘEDITELKA: Naši chirurgové připravili lůžko pro ledvinu, ještě když dárčova ledvina byla na cestě k nám. Vysvětluji vám to po dvacáté. Nedělali to z plezíru, ale aby co nejvíc zkrátili dobu, ve které je ledvina mimo tělo. Nemohli za to, že přivezená ledvina byla...

MANŽEL: Jaká byla? Já jsem o tom nechtěl mluvit, ale jaká byla?

ŘEDITELKA: Mrtvá, pane Frajhanzl. Vaší paní se dostalo veškeré péče...

MANŽEL: Ano, já vím. A já si prostě nepřeju, aby se ta péče, jak tomu říkáte, opakovala.

ŘEDITELKA: Nikdo za to tenkrát nemohl.

MANŽEL: Doktoři drží vždycky pohromadě. Je to klan! A to taky říká soudruh Gruntorád, u kterého já si budu stěžovat. Mám k němu kdykoli přístup. Já mám dlouhé prsty, velmi dlouhé, jenom se nemylte.

PROFESOR: Prosím vás, poslouchejte mě chvíli.

MANŽEL: To nehodlám, to prosím nehodlám.

PROFESOR: To budete muset.

MANŽEL: Rád bych věděl, kdo mě přinutí. Já totiž nechci poslouchat! (*Odejde.*)

ŘEDITELKA: Když ho u sebe v kanceláři zatlačím do rohu a chytím pod krkem, jak dlouho ho pod tím krkem budu muset držet, abyste všechno stihli?

PROFESOR jenom pokrčí rameny – odejdou. Vešli DOCENT s ASISTENTEM.

ASISTENT: Já přece po něm nechci nic jiného než trochu kolegiality. Má být primářem. I podřízení mají právo na kolegialitu. Na slušný rozhovor, který se aspoň pokouší chápat, a ne jenom ironizovat. Každá ironie je destrukce dialogu, rozumíte mi?

DOCENT: Ne, to bylo skoro celé latinsky.

ASISTENT: Možná že máte pravdu, nejlíp se usmát. Jenomže po každé není člověku do smíchu. Léčíme týmově, nejsou časy

osamělých běžců. Ale pak bychom taky měli dokázat odstranit všechno, co brání kolektivu být kolektivem.

DOCENT: Například některé lidi? Umím si těžko představit kolektiv bez lidí.

ASISTENT: Těch slušných vždycky zůstane dost.

ADEPTKA: Tací lidé se podobají maskám v tragédiích. Tak jako tyto mají postavu, šat a masku herců, herci nejsou, tak i lékaři dle jména jsou velmi mnozí, skutkem však je jich málo.

ASISTENT (ADEPTCE): Co vy tu děláte?

ADEPTKA: Vidíte? Tady je nemocnice, tady není holubník. Já jsem to mamince říkala.

ASISTENT (zmaten odchází): No tak vidíte.

VRCHNÍ (vejde): Pane docente, vy jste věděl, že doktor Drabina odchází?

DOCENT: Cože? Éh – ano. To čekání je ubíjející, že jo?

VRCHNÍ: A vy jste proti tomu nic nepodnikl?

DOCENT: Víte co, paní vrchní? Dejte mi pokoj. Já dělám dialyzační středisko, já vlastně s chirurgií nemám nic společného...

VRCHNÍ: A vy můžete nechat Viktora odejít? Úplně jedno, kde děláte.

DOCENT: On chce. On chce odejít, jestli jste si nevšimla.

VRCHNÍ: On vůbec neví, co chce! Já nemám o doktoru Drabinovi žádné iluze, nikdy jsem neměla, dokonce ani kdysi dávno, kdy jsem možná měla právo nějaké mít. Ale jestli on něco je, tak je chirurg, a vy to víte.

DOCENT: Především to ví profesor. Pustil Viktora, asi ví proč.

VRCHNÍ: Viktor řekl, že do té Křeslavi chce – a to je pro profesora svaté! Ale vy jste jeho kamarád – a víte, že on ve skutečnosti čeká jak na smilování, až ho někdo začne přemlouvat, aby zůstal!

DOCENT: Doktor Drabina není ženská, která chce být přemluvena – je to dospělý člověk.

VRCHNÍ: Kdoví.

DOCENT: Co – kdoví?

VRCHNÍ: Někdy si myslím, že dospělí jsme v životě jenom malou chvilku. A dokonce tu chvilku většinou zmeškáme. Předtím je to do kopce, potom z kopce. Na vrcholu se vrcholové družstvo zdrželo jenom chvíličku. Promiňte, nevšímejte si mě. To je jenom taková... horolezecká minulost. Doktor Drabina v lecčem – není dospělý. Trochu je ženská, trochu

možná baron Prášil, žádný vzor spolehlivosti, leccos se dá říci o Viktorovi...

DOCENT: Taky se o něm říká, že vydrží jako kůň. Já o něm říkám, že ho rodiče udělali z otěruvzdorného materiálu... Co se o něj tak berete?

VRCHNÍ: Já ho mám ráda, pane docente.

DOCENT: Dokonce se mi někdy zdá, že jsou jenom ti, co ho mají rádi, a ti, co mu nemůžou přijít na jméno. Nic mezi tím.

VRCHNÍ: On... něco někam posouvá. Já neříkám, že dopředu, třeba posouvá něco úplně špatného úplně jinam, ale... My ostatní jenom říkáme – něco by se někde mělo posunout.

DOCENT: Proč mi to říkáte?

VRCHNÍ: Jak jste mohl dopustit...?

DOCENT: Na otázku se nemá odpovídat otázkou!

VRCHNÍ: Vy jste mi neodpověděl vůbec!

DOCENT: Jako lékaři, paní vrchní, každou chvíli někomu zasahujeme do života. Tělo se dost nezbavuje zplodin – už jsme tu my. Pěkně dialýza, pročistíme krev. Jenomže zplodiny, zbytky, trosky a jedy nejsou bohužel jenom v krvi, to přece víte, vy už jste byla dospělá, paní vrchní. Následuje banální pravda –

my umíme zatím vyčistit jenom krev. Všecky ostatní zbytky a trosky se v nás ukládají. A pěkně se vrství.

VRCHNÍ: Nerozumím vám.

DOCENT: Spíš nechcete rozumět. Dokážu si vymyslet deset dobrých důvodů, proč chce Viktor do Křeslavi. On si jich dokáže vymyslet ještě víc. Který z nich platí, to nevím, možná to neví ani on. Dokonce nejspíš platí ten, co si ho člověk ani nevšimne, ten nejobyčejnější, co si ho radši ani nepřiznáme.

VRCHNÍ: A jaký je ten nejobyčejnější důvod?

DOCENT: Únava. (*Odchází, zastaví se.*) Někdy si sám říkám – takový zelenavý plášť z mechu... Nekoketuju s tím. Opravdu si to myslím. Třeba si to myslí i Viktor. (*Odejde.*)

SESTRA (*vejde*): Paní vrchní, průšvih.

VRCHNÍ: Hm. Jestlipak taky někdy za mnou někdo přijde – sláva, mám radostnou zprávu.

SESTRA: Monika je v tom.

VRCHNÍ: V čem?

SESTRA: V tom. Takže, trochu je to i radostný, že jo? Ale půjde pryč, ještě než z mateřské přijde Simona.

VRCHNÍ: Hm. Jsi ty, Jani, někdy unavená?

SESTRA: No jéje. Jako kůň. Nohy bolí...

VRCHNÍ: Nohy. (*Vrací se do skutečnosti.*) No jo – nohy. Monika. A ten tvůj taky nevypadá, že by tě šanoval.

SESTRA: O mě se nebojte.

VRCHNÍ: Já se nebojím.

LÉKAŘKA (*vyšla mezitím na předscénu; publiku, později SANITÁŘI*): Jestliže ledvina funguje na pět procent, tak se to ještě pokládá za dostatečnou funkci. Mozku prý využíváme z osmi až deseti procent. Naše orgány mají obrovské rezervy. Z kolika procent myslíte, dědku, musí fungovat cit? A například čest? Z kolika procent byste řek?

SANITÁŘ: Mně je to úplně jedno, paní doktor, já hledám vozejk. Podle mě nám gynekologie šlohla vozejk. Tam se jich zeptejte, jakou oni mají čest. A nejhorší je, že jsou na tom líp. Oni sice nemají čest, ale mají vozejky.

MANŽEL (*vejde*): Snad aspoň někdo mi tady dá informaci! Někde prý je tu příbuzná toho, co se rozsekal o strom. Toho dárce ledviny.

SANITÁŘ: Tady nemůžete jen tak běhat po nemocnici. Neviděl jste vozejk? (*Nečeká na odpověď, odejde.*)

Objeví se PROFESOR a ŘEDITELKA, zřejmě následovali MANŽELA.

LÉKAŘKA: Pane Frajhanzl, není tak moc zdravých a použitelných ledvin. Měl byste být nadšen, že se ta možnost vůbec vyskytla. Chápu, že mají zábrany pozůstalí dárce, ale...

MANŽEL: Spojím se s tou paní a zatrhnu vám to. Nebudete mít dárce ani příjemce. **CVIČTE SE NA NĚKOM JINÉM!** Ne na těch, co máme rádi! (*Odejde.*)

PROFESOR: Stůjte!

LÉKAŘKA: Nechte ho.

PROFESOR: Co když to děvče najde? Té už je beztak dost zle.

LÉKAŘKA: Nenajde, je u mě na pokoji. (*Rozčílí se.*) Kromě toho on nemá sebenepatrnější právní podklad! Já to pokládám za neslýchané!

PROFESOR: On ji má opravdu rád.

ŘEDITELKA: Tomu můžete říkat láska jedině vy, pane profesore.

PROFESOR: Opravdu. Už když se stala ta... ta trapná příhoda...

ŘEDITELKA: To přece nebyla žádná trapná příhoda! Pacientka to pochopila snadno. On ne! Mám ho v podezření, že nechápe vůbec nic.

PROFESOR: Chce ji ušetřit bolesti.

LÉKAŘKA: To jako, pane profesore, chcete říct, že ten blázen má pravdu?

PROFESOR: To ne. To samozřejmě nemá. Ale to není vaše starost, paní kolegyně. Vaší starostí by teď měl být čas. Čas! (*Odejde.*)

LÉKAŘKA (*má náhle téměř slzy v očích*): To mám toho člověka odepnout z přístrojů?

ŘEDITELKA: A ty taky hned nebuď taková citlivka. Odepnout z přístrojů! – profesor zkrátka nemá rád ženské. Teda na sále je nemá rád. Mimo sál, jak všichni chirurgové, jeden za osmnáct, druhý za dvacet bez dvou. Ale na sále – hned prý to vyvolává komplikace a vztahy a dusna. Já nevím, já jsem nikdy v nikom žádné dusno nevyvolávala, ne že by mi to nebylo líto, člověk má být o dusnu informován. Ale hlavně se s tím sálem profesor plete. Taková ženská, od holky ji maminka učila přišívat knoflíčky, prstíčky má menší, ne ty jejich řeznický tlapy, jizvička úhledná, ještě ji oentlujem, proč by ženská nepatřila na sál? Podle mě jsi té chirurgie neměla nechávat a mohla jsi teď honit nějakého blbého dusiče z ARA, že nemáš ledvinu. Nebul. Mužští se v ženských vždycky mýlí – a profesor není výjimka.

MANŽEL (*vejde*): Tu soudružku jsem nenašel. Ženu taky ne.

ŘEDITELKA: A dostal jste se do skladiště prádla.

Vejde PROFESOR.

MANŽEL: Kde je? Chci mluvit se ženou!

ŘEDITELKA: Pane Frajhanzl!

MANŽEL: Jaképak pane Frajhanzl? Tady jde o život, o Jiřinin život – a vy na mě – pane Frajhhanzl. Blbec, že ano? Blbec, co ruší vaše kruhy. Jenomže kolik z těch, co jste transplantoval, kolik jich žije?! Troufnete si vůbec odpovědět?

PROFESOR: Jedenadvacet.

MANŽEL: A z kolika? To už nevíte, vidíte? To byste musel do papírů nebo možná je to tajné...

PROFESOR: Z padesáti osmi. Jenže tak se to vůbec nedá počítat.

MANŽEL: To je naopak snadno k spočtení.

ŘEDITELKA: Nešel byste teď se mnou...

PROFESOR: Počkejte, to zas je moje věc. Ano, vaše žena je polomrtvá. Ještě před dvaceti lety, to není tak dávno, by byla zcela určitě mrtvá. Nebylo by pro ni záchrany. Teď ji s pomocí dialýzy držíme léta, a povede-li se transplantace, pak...

MANŽEL: Potom co? Proč to nedopovíte? Potom možná – nějaký ten rok navíc. A možná taky ne.

PROFESOR: Ale tak jsme na tom všichni, jestli jste si nevšiml! Možná nějaký ten rok navíc – a možná taky ne. Dokonce i úmrtnost

nás se zdravými ledvinami je – to byste neřek – stoprocentní. Tak nás nechte pracovat! Nechte nás dělat, co umíme! V případě vaší paní to není zrovna moc, ale je to aspoň třikrát víc, než jsme mohli před dvaceti lety.

MANŽEL: Seženu – kapilární ledvinu. Aby ji mohla mít doma.

ŘEDITELKA: Máte vůbec tušení, co to je kapilární ledvina?

MANŽEL: Mám na ni slíbené devizy. Soudruh Gruntorád mi pomůže. Slíbil to. To není vaše věc.

PROFESOR: Lidská ledvina je pořád ještě řádově několikrát dokonalejší než jakákoli umělá.

MANŽEL: V tom směru existuje na světě úžasný pokrok. Nemyslete si, že jsem bez informací.

PROFESOR: Nevíme toho zrovna moc. Ale víme už, že člověk je tak složité nakupení aminokyselin, že se nám je ještě dlouho nepodaří ani napodobit. Je to bohužel tak, pane Frajhanzl. Vlastně bohudík.

MANŽEL: V tom se možná vyznáte vy, já se starám o svoji ženu. Opakuji naposled: odmítám operaci. Sám říkáte, že člověk je složitá věc. Aminokyseliny, říkáte. A najednou v něm kus vyměníte za kus někoho jiného. To ne, prosím. Za chvíli byste mi mohli celou manželku složit z náhradních dílů. Děkuji, já si trvám na té původní. Myslete si o mně, že bráním lékařské vědě, že jsem hlupák – myslíte si, co chcete! (Odchází.) Prosím?

ŘEDITELKA: Nic. My si... myslíme, co chceme.

MANŽEL se zmaten otáčí po všech třech, nikdo nic neříká, zní jenom hlas ADEPTKY, která se tam objevila na druhé straně jeviště.

ADEPTKA: Cokoli uvidím nebo uslyším z léčení nebo i mimo léčení o životě lidí, co nemá být vyžvatláno, vše smlčím, považujíc tyto věci za tajemství.

SESTRA (*vejde*): Paní doktorko, potřebují vás na ARU. Vypadá to...

LÉKAŘKA (*ji přeruší, nechce, aby se to říkalo před MANŽELEM*): Já vím, já jdu.

PROFESOR: Volali jste ostatní?

SESTRA: Ano, profesor Blahynka už jde a na rentgenu už to taky vědí.

SESTRA a LÉKAŘKA odcházejí, MANŽEL se podezíravě otáčí po zbylých. Na jevišti pohyb, leckdo se mihne v pozadí.

MANŽEL: Co se děje?

ŘEDITELKA: Nic. Nic se neděje, pane Frajhanzl. U nás se málokdy něco děje, my jsme poklidné pracoviště. Bylo by lepší, kdybyste teď nerušil profesora, on je zvyklý si takhle po obědě zdřímnout... Pojdte, prosím, přece nechcete, abych vás odtud vlekla násilím...

PROFESOR: My vás ujišťuji, že transplantaci u vaší paní nezhájíme, dokud si nebudeme jisti, že dárčova ledvina je naprosto v pořádku.

MANŽEL: To jste měli udělat už tenkrát.

PROFESOR: Tenkrát tu ledvinu přiváželi zdaleka.

MANŽEL: Já... já nedovolím...

ŘEDITELKA: Ano, to už jste říkal. Pojdte ke mně do kanceláře, tam mě můžete i chytit pod krkem. Nic se neděje, pane Frajhanzl, vůbec nic se neděje! Ještě neřežou ani vaši paní, ani vás! *(Odvedla MANŽELA z prostoru profesorovy pracovny.)*

MANŽEL: A co když já vám nevěřím? Moje zkušenost je zcela jiná. Tady se člověk ani neohlédne – a už ho kuchají!

PACIENT: Tak to se náhodou, pane, mylíte, tady čekáte na operaci a čekáte a čekáte tak dlouho, až se jednou ráno probudíte, něco vás tlačí do hlavy – a on to pomník. V mramoru je tam napsané, že už nejste – a potom někoho přesvědčujte, když už je to v mramoru!

Odvádí MANŽELA do pozadí. ŘEDITELKA toho využije a zmizí.

Víte, co dneska stojí sehnat mramor a kameníka, aby to vytesal?

SANITÁŘ (*přivází na vozíku PACIENTKU; ale řekl bych – i když míra reality bude jistě rozdílná – že PACIENTKA na vozíku zcela ob-
lečená jen tak sedí a klátí nohama; a možná vůbec jenom tak
přišli; vozík mohla docela dobře ukrást z gynekologie*): Tak, paní
Frajhanzlová, přihořívá, už na to brzo půjdem.

PACIENTKA: Říkáte to, jako byste mě zval na zmrzlinu.

ASISTENT (*volá na druhou stranu jeviště*): Doktor Drabina! Vypadá
to na mytí.

CHIRURG: Už?

ASISTENT: Už se nad ním sešli. (*Jejich antagonismus v téhle chvíli jako by
neexistoval.*) Jdu se podívat, jak je to s Collinsovým roztokem. Na
sále na jedničce potřebí nebude, budem ho potřebovat my.

CHIRURG: To jste dobře vzpomněl.

ASISTENT: Já to zařídím.

CHIRURG (*míjí PACIENTKU*): Tak co, těšíte se na nás?

PACIENTKA: Vy mě budete dělat?

CHIRURG: Ne. Budu ledvinu odebírat – a to nesmějí být stejné
týmy...

PACIENTKA: Posledně jste u toho byl.

CHIRURG: Posledně vezli ledvinu zdaleka.

PACIENTKA: Tak – hodně štěstí.

CHIRURG: Hlavně vám.

PACIENTKA: Už je... už zemřel?

CHIRURG: Nemyslete na to.

Živě, rychle se odněkud všichni vynořili, něco čekají, každý sám, ale přece jenom je jich plné jeviště, zesíleně zní drhnoucí tlukot srdce, SEKRETÁŘKA s prstem na ústech naznačuje publiku, aby byli tiše – ale pak se srdce rozběhne, napětí povolí – a všichni se zas zvolna, trochu zklamaně rozcházejí. Byla to jen prchavá chvílka, kterou si uvědomíme vlastně až po ní, nic nervy drásajícího.

VRCHNÍ: Tys pustila Viktora do toho krcálku? Dobrovolně?

ŘEDITELKA: Co to je – dobrovolně?

VRCHNÍ (*velmi zklamána, že je to tak*): A dávala sis pozor, aby ses nezmínila.

ŘEDITELKA: Já jsem tušila, že tě to nepotěší. Podívej se, s Viktorem jsem si to projednala – a pokud jde o vdovy po doktoru Drabinovi, tak byste mohly k jeho odchodu uspořádat takové dožínky, rozlúčkové šibřinky, já bych vám k tomu vyjednala závodní jídelnu, abyste se tam všechny vešly. Mohly byste nacvičit sbor „Zasviť mi, ty slunko zlaté...“.

VRCHNÍ (*velice vážně*): Co je ti k smíchu?

ŘEDITELKA (*náhle taky vážně*): Ty si myslíš... že si to jenom dělám lehčí, že jo?

VRCHNÍ: Jo. Já si to myslím.

ŘEDITELKA: Tak jo. Dělám si to lehčí. Vidíš, to mi připomíná...
(*Přikročí k telefonu a vytočí vnitřní číslo.*)

Zvonek zvoní na stole SEKRETÁŘKY na druhé straně jeviště.

Všichni si to děláme lehčí.

SEKRETÁŘKA: Ano?

ŘEDITELKA: To jsem já. Ty, Heleno, nevíš náhodou, kdo je to nějaký Gruntorád?

SEKRETÁŘKA: Kdo to má být?

ŘEDITELKA: To nic – jeden blázen nám tady vyhrožuje, že má dlouhé prsty, tak abych se nějak nesekla.

SEKRETÁŘKA: Jedině ten nový na ká en vé.

ŘEDITELKA: To né. To je Ciboch.

VRCHNÍ odejde a ŘEDITELKA se za ní dívá, trochu ji to intermezzo mrzí – ale co dělat. Sluchátko položí hlučně.

DOCENT (*zvolna vyšel na předscénu; publiku – teprve později se obrací na PROFESORA*): Natrium deset miligramů, kalium sto čtrnáct miligramů... Proč zrovna sto čtrnáct? Protože to zkoušel nějaký Collins. Sto čtrnáct miligramů – a fenoxibenjamin nula nula nula dvě – Collins to vyzkoušel! Ale co když každá ledvina potřebuje jinou hladinu kalia – a prokainu, a heparinu? Kdo to zkouší teď? Kolik měl ten Collins živých lidských ledvin, aby to mohl ověřit? Co když ten Collins byl idiot – a výsledky má jeho roztok jenom náhodou? Promyjeme-li ledvinu Collinsovým roztokem... – vlastně to zní, jako bychom říkali – úsměv Mony Lisy docílíme sto čtrnácti gramy okru, deseti gramy berlínské modři, štětec číslo tři...

SEKRETÁŘKA (*PACIENTCE, jde kolem*): Víte, že tu někde běhá váš manžel? Chtěl s vámi mluvit, ale...

PACIENTKA: Já s ním teď mluvit nechci. On to vždycky tak prožívá... nemůžete mu dát nějakou injekci?

SEKRETÁŘKA: To si všimněte, ženská jde na operaci, a mužskému aby dávali injekci na uklidnění. A to není náhoda. To je úplně běžný.

SANITÁŘ: To já s panem manželem něco provedu, počkejte.

PROFESOR (*s DOCENTEM*): Neděláme úsměv Mony Lisy. Chirurgie není umění.

DOCENT: Víš to tak jistě?

PROFESOR: Možná je pár umělců a znám i pár operací, co by se daly nazvat uměleckým dílem. Jenom – kdyby mi něco bylo – nikdy bych se nechtěl dostat do rukou umělci.

DOCENT: Proč? Třeba by z nás udělal někoho lepšího.

PROFESOR: Nebo horšího. Umění se někdy podaří – někdy ne. Tak budme radši solidní řemeslo. Mně se to zdá i krásné – spo-
léhat. Věřit, že – nějaký Collins vyzkoušel opravdu všechno –
a že nebyl idiot.

MANŽEL (*vejde, obrací se k publiku*): Beru vás za svědky, všechny vás беру за svědky, že jsem to nechtěl, že jsem zásadně proti a že žijeme v časech doktorské zvu. Vlastně s námi můžou dělat, co je napadne.

SANITÁŘ: Pane Frajhanzl! Tak pane Frajhanzl, já jsem vám už tuhle říkal, nedávejte to na parkoviště, tady jsou krasojedci. To víte, taková mladá doktorka za volantem! Bůhví na co myslejte.

MANŽEL: Co se stalo?

SANITÁŘ: Tak blatník úplně, kufr a zadní číslo jakbysmet – a kde-
pak budete shánět sdružený osvětlení? A to ještě abyste byl rád, jestli se vám nehnul spodek! Poznávací značka nečitelná, pane Frajhanzl.

MANŽEL: A oni budou tvrdit, že je tady pořádek! Na parkovišti prosím! Na hlídaném parkovišti, čtyři koruny za hodinu. (*Odkvačí.*)

SESTRA: Co mu řeknete, až zjistí, že to není pravda?

SANITÁŘ: Ten bude jásat! Ten mi dá dvacku dýška, že to není pravda a že se to nejspíš stalo někomu jinému. Ale stejně vám řeknu – má tu paní rád. Na jinýho by stačilo brzdový světlo, u něj musíte použít úplně zemětřesný verze. A kufr, a zadní číslo.

SESTRA: Nekažte mi mínění o mužských.

CHIRURG (*vejde*): Naše mínění o mužských je co nejhorší, vidíte, Valentine?

SANITÁŘ: Jak o kterých, pane doktore. Jak o kterých.

DOCENT (*vyjde na předscénu k CHIRURGOVI*): Co se nemyješ?

CHIRURG: Pořád nic. Čeká se. Čeká se, čeká se.

PROFESOR (*sám*): Čas. Čas, čas, čas.

DOCENT: Proč jdeš do té Křeslavi?

CHIRURG: Cos tak vyskočil jak čertík z krabičky?

DOCENT: Třeba jsem si dlouho tu otázku chystal.

CHIRURG: Trochu moc dlouho. Je to hotové.

DOCENT: Chceš říct – kdybych se byl zeptal... před časem...

CHIRURG: Nechci říct nic.

DOCENT: Uvolňuješ místo horším. A to se nemá – a v chirurgii se to dokonce nesmí.

CHIRURG: Nechtěl bys tu přednášku udělat radši Vlastě?

DOCENT: Je v tom Vlasta?

CHIRURG: Taky Vlasta. Má už svoje práva, ne? Zatím se dočkala leda vlastizrady, celého růžence vlastizrad, větších – menších... Měl sis ji tenkrát vzít ty.

DOCENT: Vzal sis ji ty – a ona nikdy neřekla, že toho lituje. Příležitostí jsi jí dal dost.

CHIRURG: Právě. Tak teď už to skončí. Lípy, mech... Vlastě se to bude líbit.

DOCENT: Venkovská idyla.

CHIRURG: Pastorále. Jean Jacques Rousseau, jenom si posluž. – Kluk se mi zas už rozvádí.

DOCENT: Potřetí!

CHIRURG: A kvůli čtvrté. Je mu sedmadvacet. Je po mně, samozřejmě, z Vlasty má moc málo. Jenomže nechce být po mně. Styděl by se za to, kdyby to se ženskýma vedl jako tatínek. Takže hned – oddávající úředník, slavnostní síň radnice

a Mendelssohn-Bartholdy hraný na harmonium. A hned, pokud možno, dítě, aby to vydrželo, samozřejmě že to nevydrží – a z dítěte je „závazek“. Z Petry, Michaely a Marka jsou najednou tři závazky. Smutný pohled, řeknu ti, dívat se na kluka, jak nechce být jako ty. Ale samozřejmě je, gény pracují. Proč jenom ty přiblíží?

DOCENT: Přece neříkej, že jdeš do Křeslavi kvůli klukovi.

CHIRURG: Ale – taky možná. Aspoň se ty jeho „závazky“ budou mít občas kde proběhnout.

DOCENT: To tak miluju! Už ti to tak nejde, tak ze sebe budeš dělat hříšníka na odpočinku. Jenomže ty jsi chirurg! A nemáš právo...

CHIRURG: Nemám právo! Protože jsem chirurg, nemám právo! Tak teď ti řeknu, co miluju já: někdo ti šlape po krku, ty se zmůžeš leda na kníkání – Pane, zlomil jste mi vaz. A ten, co ti na ten krk přidupává, řekne – To jste nemoh víc křičet? My tadyhle do vás vrážíme investice, a vy si potom necháte zlomit vaz? – Tak to miluju já.

DOCENT: Nedělej ze sebe oběť!

CHIRURG: Ty ji ze mě děláš. Já tam jdu dobrovolně. Vaz mám ještě celý a jdu tam právě, dokud celý je. – To tě na mě poštvála Alena?

DOCENT: Jo. – Úsměv Mony Lisy – sto čtrnáct miligramů kalia a berlínská modř.

CHIRURG: Cože?

DOCENT: Ale nic. Nevšímej si mě. Proč jsem se tě vůbec ptal?

CHIRURG (*po chvíli tiše*): Moc jsem čekal, až se zeptáš. Od profesora jsem to čekat nemohl, ten je moc jemná duše, než aby se dotkl něčího soukromí. Ale od tebe jsem tu otázku čekal.

DOCENT: Je to všechno horší, než si myslíš.

CHIRURG: Co je horší?

DOCENT: Já jsem to navrhl. Ten primariát. Tu Křeslav.

CHIRURG: Proč?

DOCENT: Ale nejpitomější mi připadá, že vlastně ani nevím. Tak mě to napadlo na té schůzi. Jako vtip. Myslel jsem si, že to nepřijmou.

CHIRURG: A taky ti napadlo, že... Vlastě by se to líbilo.

DOCENT: Taky.

CHIRURG: To – nebyl dobrý vtip.

DOCENT: Ne, nebyl. Mně v té chvíli ovšem pomoh. Říkám, že je to všechno idiotské. Ta schůze už byla ten den snad pátá, nic nikam nevedlo, byl jsem překouřený, u jednoho děvčátka na oddělení to vypadalo na exudát v osrdečníku. Kdyby byli v té chvíli nabídli tu Křeslav mně, tak mě přesně nachytali na švestkách – a já bych ji vzal. A najednou jsem se na té schůzi – i s tou poškrábanou duší – musel zasmát. Představil jsem si, že by to závětrí nabídli tobě. Jak bys je hnal. Ptali se, co se směju, tak jsem tě navrhl. Vůbec jim to nepřipadalo absurdní, byli celí rádi, že se schůze může pohnout dál. Mně bylo taky líp. Přinejmenším jsem měl kamaráda, co má dost sil, aby nikomu nedovolil poškrábat mu duši. Co je z otěruvzdorného materiálu. Co ho nikdy nenachytají na švestkách.

CHIRURG: Takže jsem tě potom vlastně zklamal.

DOCENT (pokrčí rameny): Že v člověku vůbec nic není z otěruvzdorného materiálu, jsem měl vědět dávno předtím, než jsem otevřel na medině první učebnici.

Ve zvuku operačního sálu náhle vygraduje jeden zvukový prvek, snad dech, snad tlukot srdce – odevšad zase vyběhly postavy příběhu, asi jen ty nemocniční, všichni na různých místech jeviště, jako by sledovali ten dech a ten tlukot, až se zastaví. Ta chvilka by neměla být dlouhá – a divák by ji měl pochopit, asi až skončí. Všichni stojí, sklánějí hlavy, každý cítí v té chvíli tak trochu bezmoc, každý sám trochu umírá. A celým jevištěm jde zvolna LÉKAŘKA.

LÉKAŘKA (PROFESOROVÍ): Už.

PROFESOR: Tak to spustíme.

CHIRURG: Asistentskej! Už jsme měli bejt umytý. Už je skoro pozdě.

Z kratičkého zastavení je náhle dynamická akce, každý někam přebíhá.

DOCENT (ZŘÍZENCI): Sanitka na tu druhou ledvinu, dědku. Víte o ní něco?

SANITÁŘ (předvádí ruce): Já vozím jenom vlastním pohonem. Sanitky vedle.

SEKRETÁŘKA: Už čekají. Dokonce i vrtulník už prý je na letišti.

Už se všechno uklidnilo, snad se jenom zvolna, velmi zvolna vysunuje a rozsvěcí světlo nad operačním stolem.

LÉKAŘKA (v náhlém tichu stojí proti PROFESOROVĚ): Stydím se.

PROFESOR: Proč?

LÉKAŘKA: Přála jsem si, aby umřel.

PROFESOR: To se vám stane ještě mockrát. Z daleko obyčejnějších důvodů, nežli že potřebujem ledvinu. Třeba jenom... aby už přestala ta bolest.

LÉKAŘKA (něco v jeho tónu ji udivilo): Myslel jste teď... na někoho...

PROFESOR (*ji vesele vezme kolem ramen*): Ano. Na sebe. Když jsem měl první noční službu, to už je hodně dávno, tak jsem chtěl u jednoho pacienta operovat. Ale přece jenom jsem si netrouf a vedoucí služby radil ještě počkat. Já jsem pak k tomu pacientovi lítal celou noc – a pořád jsem doufal, že se bude svíjet v horečkách a v bolestech. Ale on jenom kvetl. Uzdravoval se mi před očima – a já ho za to nenáviděl. A taky jsem se ovšem styděl, že ho nenávidím.

ADEPTKA: Je pak potřebí pro toho, kdo chce soubor lékařství sobě správně osvojiti, aby měl tyto vlastnosti: přirozené vlohy, vzdělání, místo příznivé cvičení již od mládí, lásku k té práci, pokročilejší věk.

LÉKAŘKA (*poděkuje PROFESOROVÍ s úsměvem*): Jdu se starat o paní Frajhanzlovou.

PROFESOR: Jděte.

SEKRETÁŘKA (*vejde*): Jak já jsem z toho dneska nešťastná. Kdyby to běželo normálně, kdyby měl na tebe profesor čas, promluvil by si s tebou – to bys teprve viděla, co je to doktor. Taky jsem s tebou chtěla zajít k dětičkám... a na neurologii...

ADEPTKA: Proboha, co tě na tom tak fascinuje, že bys měla dceru doktorkou? Ten plášť? Že si tu budu vykračovat sebevědomě po chodbách? To mi vylož, co to je? Kdybys mě sem vlekla, abys mě dobře vdala, tak to bych snad pochopila spíš.

Oko „operačního“ světla se už zcela rozsvítilo, zní tichá hudba operačního sálu, přišli s ústenkami a v zeleném CHIRURG a ASISTENT a SESTRA, trochu kosmonauti, trochu duchové, trochu zelení skřítki – vůbec nejvíce by se mi líbilo, kdyby pod tím světelným okem byl klavír – a kdyby na něj CHIRURG tiše preludoval fugu, fugu tohoto představení. I otevření klavíru by mohlo mít svou metaforickou funkci. Ale třeba jenom stojí bez pohybu skloněni nad stolem, samozřejmě že je to jenom stylizovaný operační tým – ale to je koneckonců zřejmé i z paralelního dialogu.

SEKRETÁŘKA: Třeba se i dobře vdáš.

ADEPTKA: Aha! Takže to je ten skutečný, přenádherný cíl!

SEKRETÁŘKA: Co na mě štekáš? Já chci, aby ses měla dobře. Aby se ti v životě líbilo. Abys taky jiným k něčemu byla! Je to tak nepochopitelné? Od mámy?

ADEPTKA: A co ty?

SEKRETÁŘKA: Co já?

ADEPTKA: Ty nejsi nikomu k ničemu, co? Kterýkoli doktor je lidem potřebnější, že? Sekretářky a obyčejné ženské jsou absolutně bezcenné! Jak někomu nedokážeš zastavit loupání v kříži, jsi na světě zbytečný.

SEKRETÁŘKA: Říkám ti, abys na mě neštekala.

ADEPTKA: Ani to loupání nemusíš zastavovat. Jenom na to musíš mít diplom!

SEKRETÁŘKA (*taky štěká*): Ty ovšem nemůžeš, protože ti k fakultě nejezdí ten správný autobus, protože ti nesluší bílá – a všechny ty pitomosti, které ani nemůžeš myslet vážně, tak pitomá nejsi.

ADEPTKA: Třeba jsem.

SEKRETÁŘKA: Tak to teda po tatínkovi, nesváděj to na mě!

ADEPTKA: Někdy si myslím, že ho docela chápu, že od nás zdrhnul. Nechat si organizovat život od rána do večera... Promiň.

Chvilí ticho, zní jen „hudba“ operačního sálu.

SEKRETÁŘKA: Koneckonců něco po něm mít musíš. Třeba to, že dokážeš být sama. Já... jsem se sesypala, když... nás nechal. Tadyhle až nemocnice mě z toho dostala.

ADEPTKA: Říkám promiň, já jsem to nechtěla říct.

SEKRETÁŘKA: A lékař, víš – ten nikdy nemůže být sám.

ADEPTKA: To je nějaká pověra, mami.

SEKRETÁŘKA: Ne, vůbec ne. Tvůj tatínek si strašně považoval svobody. Nikdy nepochopil, že být svobodný znamená taky být sám. Nemít žádnou povinnost. K nikomu, k ničemu. Jenomže to tě taky přece nikdo nepotřebuje. A to se ti ve špitále nemůže stát. Když tě opustí vůbec všechno – mužský opouštěj často – vždycky tu budou nějakí, co jim teď máš po-

moc – a tak ti věřej. Cos jim kdysi pomohla – a tak tě maj rádi. Cos jim nepomohla – a tak jsou s tebou spojený navždycky. Doktor... není moc svobodný, skoro vůbec ne. Ale sám... není taky skoro nikdy. Možná máš pravdu, možná... že celé moje touhy, aby se ti tu líbilo, jsou jenom takové... abys nebyla moc po tátovi. Úplně, úplně svobodná.

PROFESOR *(na druhé straně jeviště, asi bloumá neklidně nemocnicí, potká SANITÁŘE; pořád běží „operace“):* Dneska to potáhnem zas do noci, dědku, co?

SANITÁŘ: A co by člověk dělal doma?

SEKRETÁŘKA: To se ví, tobě na fakultu nejede autobus, bílá ti nesluší a nechceš si dát organizovat život. *(Odejde.)*

SANITÁŘ: Doma se dá leda koukat do zdi a umřít. To mi tak připomíná, už vám chci říct dlouho – vy tady dáváte lidí dohromady, ale taky byste měli vymyslet, jak by člověk slušně a pořádně umřel. Aby to moc nebolelo, aby nepošel jak pes, abysme k němu byli slušní, aspoň jak jsme na funuse, při tý parádě s věncema. To ještě pořád vám nějak neumíme. Radši se tváříme, že to ani nejní.

PROFESOR: Něco vymyslíme, Valentine.

SANITÁŘ: No – jestli my dva, tak máme kvalt. Mně už se vám ani ty posluchačky tak nelíběj. A to je co říct, takový kvítečka polní, lesní, zahradní...

Ve zvuku operace něco, ani snad netušíme co, vygradovalo, nebo naopak... z těch u operačního stolu – nebo u klavíru, jehož jeden tón zazněl falešně a CHIRURG jej vztekle vyklepává – se nejdříve zvedne CHIRURG – a pak i ostatní. Stáhli si ústenky, světlo nad operačním polem hasne. Až po chvíli se zničehonic rozkřikne CHIRURG.

CHIRURG: My jsme, sakra, fakultní nemocnice! Aspoň na vyso-koškolským pracovišti by mohly být ostrý skalpely! Když už se jednou platí za broušení osm korun, tak já si připlatím, já přidám ze svého, já chci brousit za šestnáct!

ASISTENT: Křičíte zbytečně. Tohle kdybyste řezal pilkou nebo laserem, vyjde to nastejno.

SESTRA: Já za to nemůžu, pane doktore.

CHIRURG: Ale já vím!

PACIENTKA (vešla): Co je? Tak co je?

Nikdo jí neodpovídá, možná ji nikdo ani neslyší.

Nejde to, co? Z nějakého důvodu to nejde. Manžel bude mít radost. Berte to z té lepší stránky. Já jsem měla strach, ráno. Vážně. Tak jsem vlastně ráda. Každý to zná, ten pocit. Přijdete k zubaři do ordinace – a zub přestane bolet. Řeknete si – přece se nebudu bát, nejsem malé dítě, ale potom vám řeknou, že zubař má schůzi er ó há, a vy máte radost jak malé dítě: nebudou mě léčit.

CHIRURG: Ta ledvina, paní Frajhanzlová, byla nemocná. (*Odejde.*)

PACIENTKA: Jako posledně?

PROFESOR: Ne jako posledně. Tenkrát zdravá ledvina nevydržela dlouhý transport. Tentokrát... kdyby si ten chlapec nerozbil hlavu o strom, za pár neděl byste se s ním možná setkala tady.

PACIENTKA: Takže na tom byl... jako já.

PROFESOR: Huř. Asi měl štěstí, že... narazil na ten strom.

PACIENTKA: A já smůlu, že na něj nenarazil někdo se zdravými ledvinami. Příště, pane profesore.

PROFESOR: Příště.

PACIENTKA: Budu se snažit, abyste... abyste se mnou zase byl skvělý chirurg. To víte, vždycky se mi to nepovede. Ale zkusím to. Říkal jste ráno – všichni to nějak zkoušíme. Ted' už je večer, trochu jsme unavenější, ale... nic jiného nám nezbyvá. Vidíte?

Na druhé straně jeviště vyšla SESTRA, vytočí si venkovní číslo na telefonu.

SESTRA: No ahoj, to jsem já. Tak už budu moct. Ono se to nepovedlo. – Ta transplantace. On ten kluk měl ledviny k ničemu. Takže ted' už můžu. Já fičím, jo? Vletím pod sprchu a fičím.

CHIRURG (*se vrací, už v bílém, plášť si teprv obléká*): Aspoň někdo má užitek z toho, že jsme to zabalili.

SESTRA: Kdyby teď pan profesor transplantoval, tak by nás vrchní nepustila.

CHIRURG: Třeba pustila, ona není tak zlá, ona se jenom tak tváří...

VRCHNÍ: Já jsem náhodou daleko zlejší, než se zdám.

SESTRA: Můžu jít?

VRCHNÍ: Jenom jdi.

CHIRURG: A jděte rychle. Trochu se omeškáte, někde se srazí vlaky a vyjdete odtud za týden.

SESTRA: To já už znám. Tak nová tu nejsem. Já fičím. (*Odejde.*)

VRCHNÍ: Teď jdeš za mnou, co?

CHIRURG: Jo.

VRCHNÍ: Pofoukat bolístku.

CHIRURG: Jo.

VRCHNÍ: Karcinom?

CHIRURG: Nejspíš sarkom. Poslední operace, co člověk někde dělá, by se měla podařit. Poslední a první. Ty mezi... to už... těch je moc. Ale první a poslední...

VRCHNÍ: Nebud' pověřčivý.

CHIRURG: Většina chirurgů je pověřčivých.

VRCHNÍ: Máš taky... nějaký disektor z Leningradu?

CHIRURG: Vlastně jo.

VRCHNÍ (*po chvíli*): Půjdu s tebou.

CHIRURG: Co?

VRCHNÍ: Půjdu s tebou do té Křeslavi.

CHIRURG (*unaveně*): To bych ani nemohl přijmout. Tady seš vrchní ve fakultní nemocnici.

VRCHNÍ: A tam zas, když křikneš na sesterně, slyšej tě i kuchařky, i řidiči od sanitek. A taky jsou tam prej na stromech veverky. Už jsem dlouho neviděla veverku.

CHIRURG: Nemůžu to přijmout.

VRCHNÍ (*po chvíli*): Jak chceš. Musím jít, operační program se znova celý mění...

CHIRURG: To už se mě netýká.

VRCHNÍ: Sám sis to zvolil!

CHIRURG: Já vím.

VRCHNÍ: Tak... pozdravuj ty veverky. (*Odejde.*)

I CHIRURG se zvedl, zadrží ho PACIENT.

PACIENT: Transplantace – to vás zajímá. Obyčejný pacient – nula. Nezájem! Jenomže moje žena chce vyměnit byt. Zatímco mě honíte po lázních a po špitálech, ona vymění byt a samozřejmě blbě, moje žena zvorá, na co sáhne. Já vás, pane doktore, činím zodpovědná za to, jak budu bydlet, až mě odsud laskavě pustíte. Příkyvujete, příkyvujete. Ale co si ve skutečnosti myslíte...

CHIRURG (*opravdu už nemá sil*): Abych vám řekl pravdu, nemyslím si vlastně nic.

ŘEDITELKA (*zatím vyšla na předscénu; publiku*): Na tisíc obyvatel se pokládá v budoucnu za dostatečné dvě celé pětatřicet setin chirurgických lůžek. Zatím je celostátní průměr necelá dvě lůžka. V téhle aglomeraci nula celá padesát devět. Nuda, co? Nikdo z vás mi nepřidá ani setinu, ani tisícinu lůžka. Nula celá padesát devět! Ale zas – když víc lidí víc ví... Co nejvíc lidí co nejvíc ví... (*Otočila se zpátky, kolem PROFESORA sedí sklesle DOCENT, LÉKAŘKA, sedá si tam unaveně i CHIRURG. ŘEDITELKA se na ně oboří.*) Odkdy jste slepice a kde jste

zmokly? Pan doktor Drabina byl odjakživa kohout, pokud vím. Račte trochu natřást chvosty, pánové.

CHIRURG: Vás jsme tu právě potřebovali.

ŘEDITELKA: Nikde není psáno, že skalpely za šestnáct korun budou ostřejší než ty broušené za osm. Nikde to není napsáno! Ještě někdo něco ke skalpelům? (*Nikdo neodpovídá.*)

ASISTENT: Udělám vám přehled operací, jak běžely na ostatních sálech.

PROFESOR: Udělejte.

ASISTENT odejde.

LÉKAŘKA: Víš úplně jistě, že kdybych byla před hodinou... víš, co myslím.

CHIRURG: To nevím.

LÉKAŘKA: Kdybyste ten odběr ledviny dělali před hodinou...

CHIRURG: Sarkom! To jako myslíš, že před hodinou nebyl? Ať ti vrátí školné, nic tě nenaučili.

PROFESOR (*smířlivě*): Ona se jenom chce ujistit.

CHIRURG: Tak ať kvůli vlastnímu ujištění neříká pitomosti!

DOCENT (*CHIRURGOVI*): S tebou je taky milo spolupracovat, to ti povím.

CHIRURG: Já nikoho nikam nenavrhuju! Nikam výš nikoho nenavrhuju!

DOCENT (*ignoruje narážku*): Odvolal někdo to en dé er?

ŘEDITELKA: Mám je zavalané.

SEKRETÁŘKA (*stojí tam v pozadí*): Odvolala jsem tu sanitku a vrtníček. Ale IKEM musíte vy.

DOCENT: Na IKEM zavolám.

ADEPTKA: Dále dlužno úsilně pracovati po dlouhý čas, tak aby učení, vštípeno byvše šťastně, hojně vydalo plody.

SEKRETÁŘKA: Stejně je hezčí vyhlašovat poplach, řeknu vám. Všecko je naruby, ale je to hezčí.

CHIRURG: Hezčí než co?

SEKRETÁŘKA: Nežli ho odtroubit.

Zvoní telefon.

ŘEDITELKA: To budou ti Němci. (*Do telefonu.*) Ano. U telefonu. (*Všichni zmlkli, všichni ji sledují.*) Ano. – Ano. – Ano, zařídím. (*Položí sluchátko.*) Nějaký soudruh Gruntorád si přeje, abych

u pacientky Frajhanzlové zastavila transplantaci. Tak ji jako zastavuju.

DOCENT: Kdo je Gruntorád?

ŘEDITELKA: Nikdo neví, ale co bych nezastavila? Ještě jsem měla říct: Ano, okamžitě zasáhnu, spolehněte se. Říká se tomu praktický momentalismus a často na to přijde řeč. Jako praktická momentalistka jsem opravdu poklad. No vidíte, už se šklebíte. A snad rozchod, ne? O čem schůzujete?

CHIRURG: Kristepane, nechte si ten svůj optimismus! (*Vztekle radí.*) Optimismus směrem nahoru! Směrem dolů kritická náročnost! Nepleťte si směry!

ŘEDITELKA: Je to cvok. Dokonce mi nabízel manželství. (*Ostatním.*) Koneckonců – nepovedla se jedna transplantace, všechno je, jak bylo dřív. Nic se nestalo!

PROFESOR: Když my jsme mysleli, že ten svět trochu vylepšíme.

ŘEDITELKA: Zejtra. Zejtra, profesore. (*CHIRURGOVI.*) Ty se zastav na tu sklenku na rozloučenou. Kdyby mi sem přepojili ten Berlín, tak že jdu k sobě. Nebo jim to řekněte sami... já stejně neumím německy. (*Odejde.*)

Všichni se rozcházejí. A trochu mimo ten profesorský prostor opouští kliniku SESTRA. Už je v civilu, šťastná, jde přece na schůzku.

SESTRA (*ADEPTCE, která tam stojí stranou*): Tak co? Líbilo se vám tady vůbec něco?

ADEPTKA (*neříká pravdu*): Všeho všudy jeden chirurg. A ten prý se líbí všem ženským, takže je to úplná banalita.

SESTRA: Tady je náhodou prima. Áh! To jsem se lekla! Zhasněte tu cigaretu! Co tu děláte, pane Špánek?

PACIENT: Sedím na zemi a kouřím. Což nesmím. (*Ale zhasíná poslušně cigaretu.*) Já už jsem, sestři, třináct měsíců neviděl řeku.

SESTRA: Co jste neviděl?

PACIENT: Řeku. A najednou vám – tak mám všeho dost. Těch knedlíků tady a doktorů a smradu nemocničního...

SESTRA: Jděte na pokoj, pane Špánek.

PACIENT (*poslušně jde, řekl bych, že zemřít*): ... a toho pokoje a chodeb a studeného čaje...

SESTRA (*se omlouvá ADEPTCE*): Někdy je tu prima, ale někdy je taky moc dobře odtud vypadnout.

LÉKAŘKA (*loučí se s PROFESOREM*): Příště už tu bude Milan z Nigérie.

PROFESOR: A ty budeš třeba v Nigérii a tvoje „příště“ tě potká tam.
(*CHIRURGOVI.*) Vy zůstaňte, prosím vás.

CHIRURG (*přikývne*): Říkal jste už ráno...

Ostatní odejdou.

MANŽEL: Pane zřízenec! (*Podává mu dvacetikorunu.*) Mýlil jste se.

SANITÁŘ: Za omyly neberu.

MANŽEL: Co byste se styděl, jiní páni berou. Ale zmýlil jste se, nebyl to zadek a kufr, byl to blatník zepředu. Nějaká ta umělkyně, jak jste říkal, měl jsem tam vizitku.

SANITÁŘ (*licoměrně*): Zase s manželkou to vyšlo, netransplantovalo se...

MANŽEL (*už to ví, nese květiny*): Ano, jdu za ní. (*Zmizí.*)

PROFESOR: Chtěl jsem vás poprosit, abyste vůbec zůstal. Abyste neodcházel z kliniky. Jestli je pozdě, tak – je mi to líto.

CHIRURG: Je pozdě, pane profesore.

PROFESOR: Já jsem se teprve včera dověděl... (*Rozsvítí rentgenovou prohlížečku, na níž jsou ještě pořád ty snímky z počátku hry.*) Tohle je, abych tak řekl, pohled do mého nejvlastnějšího nitra. Nikdo o tom ještě neví, sám jsem si to vytáhl z tanku... – Jenom teď nic neříkejte, prosím vás.

CHIRURG: Já... nic neříkám.

PROFESOR: Připadalo mi vždycky takové... pošetilý, když lidé chtěli, aby tu po nich něco zůstalo. Proč by po nich mělo něco zůstat? Dokud žili, měli se starat, říkával jsem si. A najednou jsem... pošetilý. Rád bych... aby něco zůstalo, slušná chirurgie, například. Dobrý ledvinový štěp u paní Frajhanzlové – proto mě to dneska tak štvalo. A vůbec – chci toho daleko víc. Chci, abyste zkusil vrátit se na fakultu.

CHIRURG: Pane profesore...

PROFESOR: Víím, že to pro vás znamená... spoustu ponižování... spoustu omluv, do kterých se vám nechce, hodně taktiky, kterou pohrdáte. Bude to trapné a někdy i... Zkusíte to... pro mě?

CHIRURG: Můžu to zkusit. Ale...

ADEPTKA (*na jiné straně jeviště*): ... že ctíí budu svého učitele lékařského umění nejííak, než ctím své rodiče, že s ním společně užítí chci svých statků...

PROFESOR (*stejným, obyčejným tónem přísahy*): ... a že mu přispějí podporou, kdykoli to bude zapotřebí.

CHIRURG: Nepovede se to.

PROFESOR: Je to naše povolání zkoušet něco, co nejde. Například udržet sebe a jiné naživu. – Taky bych rád, abyste mě opero-

vali tady. Zdá se mi to spravedlivé. Ukažte, co jsem vás naučil. (Zhasne prohlížečku.) Děkuju vám, že jste nic neříkal. A jděte teď domů, jste tu od včerejška. Stejně musíte nejdřív mluvit s Vlastou. Zítra mi řeknete...

CHIRURG (*hluboce se ukloní*): Na shledanou, pane profesore. (*Odchází.*)

I PROFESOR je na odchodu, čeká na něj SEKRETÁŘKA.

SEKRETÁŘKA: Pane profesore! Dárek pro tchána! Ten posudek pro soud! Fakultní radu už jste prošvih, s tím se nedá nic dělat, ale aspoň ty dvě věci. Dvě, pane profesore. Můžu se spolehnout?

PROFESOR: Spolehněte, Helenko.

SEKRETÁŘKA: Taky zejtra odpadá ten hlavní farmaceut, má prý hemeroidy, při troše dobré vůle by mu mohly ještě tři dny vydržet. (*Ukazuje názorně.*) Dvě věci, pane profesore. Tchán a posudek.

PROFESOR: Tchán a posudek. (*ZŘÍZENCI.*) Tak se, dědo, přece jen dostanete domů.

SANITÁŘ: Jenomže co doma?

PROFESOR: A jak to bylo dál?

SANITÁŘ: Doma se dá leda koukat do zdi a umřít.

PROFESOR: A taky máme spolu něco vymyslet. A máme kvalt, jak jste říkal. – Co kdybych, Valentine, radši vymyslel, aby se vám zas líbily posluchačky, ty kvítečky polní?

SANITÁŘ: Tak to by nestačilo, pane profesore. To byste ještě musel vymyslet, jak bych se já líbil jim.

PROFESOR: Třeba to svedem, dědo.

Oba odcházejí, ADEPTKA se dívá za nimi.

ADEPTKA: To vše mají tedy vyplnit ti, kteří se chtějí věnovati umění lékařskému tak, aby procházejíce města nejenom slovem, nýbrž i skutkem, za lékaře byli považováni.

Do „profesorské“ pracovny přivedl zatím CHIRURG DOCENTA. Rozsvítí prohlížečku.

DOCENT: Čí to je?

CHIRURG: Na tom teď snad nezáleží.

DOCENT: Moc pěkně to nevypadá.

CHIRURG: Co bys s tím dělal?

DOCENT: Nic.

CHIRURG: Takovou pitomost vůbec ani neříkej. Buď něco umíme, nebo neumíme nic. Buď jsme chirurgové, nebo jsme

atomoví chirurgové, co radši neřežou. Něco se s tím dělat musí.

DOCENT (*patrně pochopí, že jde přinejmenším o někoho blízkého, po chvíli se rozčílí*): Já už tři roky dělám ledviny, já dělám dialýzu...

CHIRURG: Já se tě neptám, co děláš, já se tě ptám, co bys dělal s tímhle.

DOCENT: To je... ta hemoptýza z prvního patra?

CHIRURG: Jo.

DOCENT: Kecáš.

CHIRURG: Jo.

DOCENT si promne tvář, mlčí, snad si i unaveně sedne, nepřátelsky hledí na rentgeny.

SEKRETÁŘKA (*si jde přes scénu pro kabát a kabelku; ADEPTCE*): Nemysli si, že tě to mine. Slíbilas mi to. Zítra třeba bude úplně klid. Jak je ledvina, to je konec...

DOCENT: No co? Nejdřív se to musí otevřít, pak se uvidí. Co chceš dělat jiného?

CHIRURG: Jiného nic.

Odcházejí s DOCENTEM do hloubi nemocnice.

Jenom jsem to chtěl slyšet od tebe.

Ozývá se „hudba“ operačního sálu.

SEKRETÁŘKA: To je s nima konec. Jak je transplantace, motá se tu najednou i ředitelka, kterou tu jinak nevidíš. Ještě pořád jí připadá jak zázrak, že kousek někoho jinýho žije zas v někom jiným. Zázrak! Mně připadá jak zázrak, že ten špitál vůbec ještě funguje. Tak jdem, ne?

ADEPTKA (*MATKA už odešla – publiku; trochu spiklenecky, ale velice vroucně*): Přísahám u lékaře Apollóna, u Asklépia, u Hygie, u Panakeiy a u všech bohů a bohyň, berouc je za svědky, že přesně vykonám, dle síly a vědomí, tuto svou přísahu a tento svůj zápis...

ADEPTKA si přehodí kabelku přes rameno – a odchází za MATKOU. Cinkají nástroje, zní tlumeně povely, nebo možná zní tiše ta fuga.

Oldřich Daněk
Zpráva o chirurgii města N
Divadelní fuga

Edice Drama

Ilustrace na obálce Kaspone/Shutterstock.com

Technická redakce Markéta Teuchnerová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 3. 7. 2026

ISBN 978-80-274-5080-0 (epub)

ISBN 978-80-274-5081-7 (pdf)

ISBN 978-80-274-5082-4 (prc)

KNIHOVNA? KNIHOVNA!

Využijte **prostor**
pro studium, setkání,
kulturu i relax.

Stahujte **e-knihy zdarma**
z e-knihovna.cz, prohlížejte
digitalizované tituly na
digitalizovane.cz.

Sledujte **videocasty**
a přednášky na
youtube.com/@knihovnaPraha.

Půjčte si obraz v Artotéce,
audioknihu, CD, film
nebo deskovou hru.

Tvořte se dřevem, papírem,
barvami, kůží i látkami.
Otevřený ateliér DOK16,
Atelier Jezerka a Kreativní
centrUM v Ústřední knihovně.

Navštivte přednášky,
koncerty, autorská čtení,
filmové projekce, akce
pro děti. Sledujte
mlp.cz/akce.

**Městská
knihovna
v Praze**

Vyzkoušejte svět
virtuální reality.
Více na mlp.cz/vr.